

JAARVERSLAG EN
VERANTWOORDINGSVERSLAG
2003

*Op zoek
naar nieuwe
grenzen*

Inhoud

Op zoek naar nieuwe grenzen

VOORWOORD

1	ALGEMEEN	5
	Het Bosschap	
	Draagvlak en representativiteit	
	Taak en missie Bosschap	
	Verbreding Bosschap met natuur	
	Van Beleidsvisie naar Beleidsplan	
	Bestuur en organisatie	
	Commissies	
	Toezichhouders en netwerken	
	PBO-aangelegenheden	
2	DOELSTELLINGEN VAN HET BOSSCHAP	15
	Bosbeheersbedrijven	
	Bosaannemingsbedrijven	
	Werknemers in de bosbouw	
	Bosareaal	
	Samenleving en overheid	
3	REALISATIE BELEID IN RELATIE TOT DOELSTELLINGEN	16
	Bosbeheersbedrijven	
	Bosaannemingsbedrijven	
	Bosareaal	
	Werknemers in bos en natuur	
	Samenleving	
	Overheid	
4	REGELGEVING: (AUTONOME) VERORDENINGEN EN BESLUITEN	31
5	FINANCIËLE VERANTWOORDING	32
6	TRENDS EN ONTWIKKELINGEN	34
	Intern cijfermatig	
7	SAMENSTELLING BESTUUR EN COMMISSIES	35
	Per 31 december 2003	
	BIJLAGE	38
	Overzicht bosbedrijven per eigenaarscategorie naar grootteklasse	

Voorwoord

Het motto van dit jaarverslag "Op zoek naar nieuwe grenzen" geeft duidelijk aan wat in het verslagjaar 2003 in belangrijke mate denken en doen van het Bosschap heeft bepaald. Op diverse werkterreinen is een zoektocht naar nieuwe grenzen aan de orde.

Allereerst komt dat natuurlijk aan bod in de verdere uitwerking van het "natuurinclusief" werken.

In 2003 is deze uitwerking vormgegeven in het formuleren van een beleidsplan voor de komende jaren (2004-2007) en is een aanzet gemaakt tot een verdere verbetering van communicatie en voorlichting. Verder is aandacht besteed aan verandering in het functioneren van het bestuur en het secretariaat.

Ook is binnen de samenstelling van het bestuur en het secretariaat veel veranderd.

Mevrouw A. Jorritsma-Lebbink volgde de heer mr. P.J.J.M. Mangelmans op als voorzitter van het Bosschap.

Tevens vonden binnen het bestuur een aantal mutaties plaats.

Bij het secretariaat werd de periode met een interim-secretaris (ir. A.J.H. Willems) afgesloten.

Op 1 mei 2003 trad de heer ir. G.J.P. Jansen aan als secretaris.

Het landschap van de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie (PBO) is in het verslagjaar flink in beweging geweest.

Op basis van de Wet op de Bedrijfsorganisatie (1999) had de eerste evaluatie over het functioneren van de PBO's plaats (dit dient iedere vier jaar te gebeuren). Dit evaluatierapport is in 2003 aan de Tweede

Kamer aangeboden en zal in de eerste helft van 2004 worden besproken.

Daarnaast zijn alle PBO's, op basis van een van de speerpunten uit het regeerakkoord: het terugdringen van de administratieve lasten, via een quick scan onderzocht op veroorzakende administratieve lasten.

In 2004 zal iedere PBO zijn eigen regelgeving op dit vlak moeten analyseren.

Reguliere en regelmatig terugkerende onderwerpen waren in 2003 ook weer aan de orde.

- Zo is ook dit jaar weer veel aandacht besteed aan aanpassingen van het Programma Beheer naar aanleiding van de evaluatie.
- Verder is de al eerder ingezette actie om te komen tot een verbreding en verdieping van de CAO in een zogenaamde raam-cao succesvol afgerond.
- Veel energie is gaan zitten in het omgaan met de Flora- en Faunawet; voor 2003 is een gedragscode ontwikkeld ten behoeve van werkzaamheden in bossen en natuurterreinen tijdens het broedseizoen. Verder is in overleg met vele partijen gewerkt aan een verdere structurele aanpassing van regelgeving. Naar verwachting zal in 2004 weer een gedragscode van toepassing zijn; deze keer ook met als doel ervaringen op te doen met uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.
- Op het gebied van Arbo-zaken en de Erkenningsregeling Bosaannemers is gewerkt aan verdere aanscherping en verduidelijking van werkwijze en regelgeving en het aanreiken van praktische handvatten daarbij. Het aspect

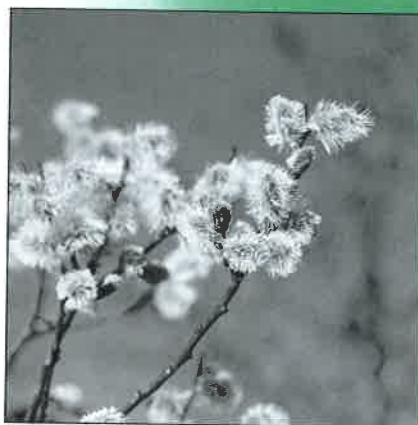
administratieve lasten heeft daarbij nadrukkelijk ook aandacht.

Al met al is 2003 voor het Bosschap een bewogen jaar geweest. Het mag worden beschouwd als een goede aanloop naar 2004: het jaar waarin het Bosschap zijn vijftigjarig jubileum viert. Het Bosschap is nu het oudste PBO-orgaan in Nederland.

Er wordt dan ook uitgekeken naar dit jubileum waarin het Bosschap de gelegenheid te baat zal nemen om de zorg voor een sociaal, economisch en ecologisch goed en gezond functioneren van bedrijven en instellingen - en hun werknemers - die zich inzetten voor het beheer van bos en natuur in Nederland op heldere wijze over het voetlicht te brengen.

A. Jorritsma-Lebbink
voorzitter Bosschap

© MEI 2004
Het Boschap, Zeist

Vormgeving:
HBG Design bv, Nieuwegein

Foto's:
Het Boschap, Zeist
IPC Groene Ruimte, Arnhem
Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen
Stichting Erkend Groen, Wageningen

Drukwerk:
Drukkerij De Zuid, Den Haag

1.

Algemeen

HET BOSSCHAP

Het Bosschap - ingesteld in 1954 - is het bedrijfschap voor de bosbouw, het bosbeheer en de houtteelt en vormt daarmee een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Het Bosschap wordt gedragen door:

- twee werkgeversorganisaties:
Nederlandse Vereniging van Boscijge-naren (NVBE)
Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH)
- twee werknemersorganisaties:
FNV Bondgenoten
CNV BedrijvenBond.

Het Bosschap is een zelfstandig opereren-de bedrijfsorganisatie, die geen juridische binding heeft of anderszins samenhangt met één of meer andere (bedrijfs-)organi-saties.

Bij het Bosschap stonden eind december 2003 geregistreerd:

- 1798 eigenaren/beheerders van bos met in totaal 272.528 ha bos
- 331 aannemers van boswerk met een gezamenlijke omzet aan boswerk van ca € 46,9 miljoen.
- Aan de Erkenningsregeling Bosaan-nemers (ErBo) van het Bosschap namen 151 van de 331 aannemers van bos-werk deel. De gezamenlijke omzet van de erkende bedrijven bedraagt ca € 36,1 miljoen.

De ontwikkelingen in de registratie door de jaren heen worden onder het hoofdstuk "Trends en ontwikkelingen" weergegeven.

DRAAGVLAK EN REPRESENTATIVITEIT

In het pbo-bestel worden aan deelnemen-de bedrijfslichamen eisen gesteld voor wat betreft draagvlak en representativiteit. De

Sociaal Economische Raad hanteert daar-toe normen.

Van voldoende organisatorisch draagvlak is volgens de SER-normen sprake indien:

- de betrokken organisaties samen ten minste 55% van het sociaal-economi-sche gewicht gemeten aan één van de drie maatstaven (aantal ondernemers, omzet of werkgelegenheid) vertegenwoordigen; óf indien
- de betrokken organisaties samen meer dan 50% van het sociaal-economische gewicht, gemeten aan twee van de drie maatstaven, vertegenwoordigen.

Gemeten naar het criterium werkgelegenheid ziet dat er als volgt uit (cijfers najaar 2001):

- NVBE 86%
- AVIH 63%
- FNV Bondgenoten + CNV Bedrijven-Bond samen 25%.

De organisaties die het Bosschap dragen voldoen daarmee aan de representati-veitsnormen van de SER.

In 2004 zullen de representativiteitscijfers opnieuw worden berekend.

TAAK EN MISSIE BOSSCHAP

Het Bosschap staat voor de sociale en economische belangen van het bedrijfsle-ven in de bosbouwsector en voor een duurzame bedrijfsuitoefening in de bos-bouw die mede is gericht op een zodanig functioneren van de bossen in Nederland, dat daarmee tegemoet wordt gekomen aan wensen en behoeften van de samenleving ten aanzien van het bos. Eén en ander dient passend in en bijdragend aan de realisatie van het overheidsbeleid te zijn.

Dat vormt voor het Bosschap de taak en

de uitdaging waarvoor het zich op grond van artikel 71 van de Wet op de bedrijfsor-ganisatie gesteld ziet.

Bij het functioneren van het Bosschap staan centraal: de bos(beheers)bedrijven, de bosaannemingsbedrijven, de werkne-mers in de bosbouw; in relatie tot samenleving en overheid.

Op basis van het bovenstaande luidt de missie van het Bosschap als volgt.

Het Bosschap wenst de organisatie te zijn die slagvaardig, doeltreffend en pro-actief de belangen van de bos-bouwondernemingen (ondernemers en werknemers) behartigt; daarbij richt het zich op de bosfuncties natuur, houtpro-ductie, recreatie, landschap en milieu, met inachtneming van:

- het economisch, sociaal en ecolo-gisch duurzaamheidsbeginsel
- het maatschappelijk belang van het bos
- samenspraak met de overheid.

Het Bosschap representeert daarbij het bedrijfsleven in de driehoek bedrijfsleven-samenleving-overheid. De overlegstructu-ren van het Bosschap worden hierdoor veelal ook gekenmerkt.

De belangenbehartiging omvat onder meer advisering en regelgeving; de ondernemin-gen die het aangaat zijn enerzijds de bos-(beheers)bedrijven en anderzijds de bos-aannemingsbedrijven.

VERBREIDING BOSSCHAP MET NATUUR

In het verslagjaar zijn belangrijke vervolgstappen gezet naar een verbrede wer-kings sfeer van het Bosschap richting na-

tuur. Met name wordt - toen eenmaal het natuurinclusief denken voldoende was afgebakend - veel aandacht besteed aan zaken in de randvoorwaardelijke sfeer.

- Vernieuwing van de relatie tussen bestuur en secretariaat is gewenst. Daarbij staat voorop, dat het bestuur meer dan voorheen koers en werkwijze van het schap bepaalt en daarin actief optreedt. De activiteit en pro-actieve houding van de bestuursleden aangaande schapsaangelegenheden dient te worden vergroot.

Dat betekent voor het secretariaat een meer dienende opstelling.

- Het bestuur dient aan te geven waar en hoe het concreet meer bij zaken betrokken wenst te zijn. Daarbij kan worden gedacht aan de agenda van de bestuursvergaderingen, de in de commissies te behandelen onderwerpen, het afgeven van signalen richting beleid en politiek, het zoeken van allianties met derden.

- Richting achterban (het aangesloten bedrijfsleven: werkgevers en werknemers) dient het Bosschap zich beter te profileren. De activiteiten van het schap zijn vaak relatief onbekend en worden daardoor wellicht ook nog wel eens ondergewaardeerd. De wisselwerking tussen de organisatie en de achterban kan worden verstevigd.

Goede communicatie vormt een cruciaal element om het bovenstaande te realiseren. Daarom is in het najaar door het bestuur uitvoerig gediscussieerd over bestaande en nieuwe communicatiemiddelen, actualisering en upgradering ervan, hetgeen moet leiden tot een plan van aanpak communicatie voor 2004.

Het bestuur heeft ervoor gekozen de verbreding budget-neutraal te doen verlopen. Daarbij wordt echter uitdrukkelijk onderkend, dat natuurinclusief denken en de uitbreiding van activiteiten die dat meebrengt, niet onbepikt kan worden doorgevoerd zonder consequenties op dat punt.

Van de medewerkers van het schap wordt met het oog op de verbreding een bredere kennis en expertise verwacht; vooral van de secretaris en de adjunct-secretarissen. Het bestuur onderkent echter, dat bij een toename van het werkvolume, gekoppeld aan de huidige werkdruk, het niet anders kan zijn dan dat er een nieuw evenwicht ontstaat, met wellicht een andere formatie-opbouw of -invulling.

VAN BELEIDSVISIE NAAR BELEIDSPAN

Om het gezamenlijk werken aan een nieuwe rol en opzet van het Bosschap te subli-

meren is in het voorjaar een korte, maar ambitieuze beleidsvisie besproken. Deze beleidsvisie vormde de aanzet voor het te schrijven beleidsplan voor de komende jaren. Een viertal belangrijke zaken zijn bij de bespreking van de beleidsvisie naar voren gekomen:

- de prioritering van taken en activiteiten
- nadere invulling van "het spreken met één stem".
- inhoud aan verbreding
- betrokkenheid bestuur

In het traject van verbreding van het Bosschap is vastgesteld dat men zich wenst te concentreren op het stimuleren van een bedrijfsmatige aanpak van het terreinbeheer. Dat staat dan ook centraal in het Beleidsplan 2004-2007, waarbij een groot aantal meer of minder direct aan het terreinbeheer gekoppelde thema's wordt onderscheiden.

De uitvoering van het Beleidsplan geschiedt in interactie tussen bestuur, secretariaat en commissies. Besloten is tot een andere benadering voor wat betreft de inzet van genoemde actoren. Om te komen tot een optimaal handelen en tot versterking van de onderlinge relatie tussen bestuur, secretariaat en commissies zullen wat zaken nog nader worden geregeld (themawoordvoerderschap, positionering terreinbeheerdersoverleg, omgang met kwesties die niet Bosschapsbreed zijn).

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuur

Het bestuur van het Bosschap bestaat uit tien leden en een voorzitter. De bestuurszetels zijn gelijkelijk verdeeld over werkgevers- en werknemersorganisaties; de onderlinge verdeling ziet er als volgt uit:

- Nederlandse Vereniging van Beseigenaars (NVBE)
4 zetels
- Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH)
1 zetel
- FNV Bondgenoten
3 zetels
- CNV BedrijvenBond
2 zetels.

Dat leidde eind december 2003 tot de volgende bestuurssamenstelling:

namens de NVBE

ir J.J. de Graeff (sectie NB-organisaties),
drs O.O.Gorter (sectie particulieren)

drs E.A.J. Wanders (Staatsbosbeheer),
A.P.M.Veltman (sectie overheden)

namens de AVIH

ing. C. Boon

namens FNV Bondgenoten

W.J.M. Baltussen, S. Binda, J.A. Eftink

namens CNV BedrijvenBond

G.H. Koudys, R.J. Zwijnenburg

voorzitter

mw A. Jorritsma-Lebbink

secretaris

ir. G.J.P. Jansen

Nieuwe voorzitter en nieuwe secretaris

De heer Mangelmans heeft tijdens de bestuursvergadering van 25 september 2003 - na een voorzitterschap van ruim zeven jaren - de voorzittershamer overgedragen aan zijn opvolger. De nieuwe voorzitter is mevrouw A. (Annemarie) Jorritsma-Lebbink, sinds medio augustus 2003 burgemeester van Almere en in het verleden onder meer minister van Verkeer & Waterstaat en van Economische Zaken.

Mevrouw Jorritsma is benaderd aan de hand van een door het bestuur vastgestel-

de profielschets, mede op basis van haar bestuurlijke kwaliteiten, en ook met het oog op haar uitgebreide netwerk in "Den Haag".

"Juist het Bosschap profileert zich als een professionele organisatie die het belang van bos en natuur, flora- en faunabeheer op een goede manier combineert met de belangen van de werkgevers en de werknemers in de sector. Als belangrijkste taken zie ik, samen met het bestuur en de medewerkers, de vermindering van de administratieve lasten voor de bedrijven, het mede richting geven aan de discussie hoe bos en natuur kunnen worden geïntegreerd en het geven van adviezen aan de minister."

Eerder in 2003, op 1 mei, is de nieuwe secretaris van het Bosschap, de heer ir. G.J.P. (Jos) Jansen aangetreden. Hij heeft gedurende 25 jaar diverse functies bij het ministerie van LNV vervuld. In één van die functies is hij begin jaren '90 betrokken geweest bij de discussie rondom de toekomst van het Bosschap; hij heeft toen ook meegewerkt aan de notitie "Rol en taak Bosschap", welke de basis vormde voor een grondige reorganisatie van het schap midden jaren '90.

"In de korte tijd dat ik hier nu actief ben herken ik weer veel uit het verleden, maar, en dat is echt belangrijk, zie ik ook veel initiatieven en impulsen naar de toekomst. De verbreding van het Bosschap (het natuurinclusief denken) is daarbij één van de speerpunten. Daar werk ik graag en met overtuiging aan mee."

Nieuwe leden in het bestuur

In het verslagjaar namen enkele leden van het bestuur afscheid; hun plaats werd door nieuwe leden ingenomen.

- Mr J.E. Bauer, interim-directeur bij Natuurmonumenten (voor de sectie NB-organisaties) nam afscheid; hij is opgevolgd door ir J.J. de Graeff, de nieuwe algemeen directeur Natuurmonumenten.
- Drs N. van Heijst, adjunct-directeur Staatsbosbeheer (voor Staatsbosbeheer) heeft afscheid genomen; hij is opgevolgd door drs. E.A.J. Wanders, de nieuwe adjunct-directeur Staatsbosbeheer.
- Drs V.T.M. Braam, burgemeester van de gemeente Roerdalen (voor de sectie overheden), nam afscheid; hij is opgevolgd door A.P.M. Veltman, burgemeester van Someren.

COMMISSIES

Naast het bestuur zijn er diverse commissies, die tot taak hebben het bestuur op hun terrein van advies te dienen. Daarnaast zijn er enkele tijdelijke werkgroepen met een specifieke opdracht. Het overzicht van commissies en werkgroepen ziet er ultimo 2003 als volgt uit:

- Commissie Sociale Zaken
- Commissie Bosbouwambachten
- Commissie Beheers- en Bedrijfsvraagstukken
- Geschillencommissie en Klachtencommissie Erkenningregeling Bosaanname
- Bezwaarschriftencommissie
- Belastingcommissie
- Commissie Arbeidsomstandigheden
- Commissie Bosbescherming - ziekten en plagen

- Commissie Onderwijs & Scholing
- Commissie Waterschapsaangelegenheden
- Commissie voor de Zaad- en Plantsoenvoorziening
- Werkgroep Draaiboek Bosrampen

De commissies worden met het oog op de verbreding en de te veranderen werkwijze van het schap op hun merites beoordeeld. Daartoe wordt hen zelf op voorhand gevraagd aan te geven hoe men zichzelf ziet en of men voortbestaan van de commissie gewenst acht. Voor en door de meeste commissies is die vraag reeds positief beantwoord; dat ging soms met de nodige zelfkritiek gepaard.

Commissie Onderwijs & Scholing

De commissie ontleent haar bestaansrecht aan het feit, dat er geen mogelijkheden zijn voor een privaatrechtelijk alternatief; de commissie wenst daarbij de breedte van het Bosschap (werkgevers + werknemers) te benutten, mét zijn contacten met het onderwijsveld.

Het gaat de commissie om het stimuleren van de ontwikkeling van onderwijs en de zorg voor adequate opleiding en scholing van werknemers en ondernemers in de bosbouw en het natuurbeheer ter bevordering van de noodzakelijke vakbekwaamheid. De commissie wenst verder een kennis- en informatie-uitwisselingpunt te vormen en van daaruit een rol te spelen bij voorlichting over onderwijs en scholing; het werkterrein wordt verbreed naar HBO en - op termijn - wellicht ook naar WO.

De commissie wenst (pro-)actiever, meer structureel te opereren; daarbij wil men meer initiatief vanuit de eigen gelederen ontplooiën en minder terugvallen op activiteiten vanuit het secretariaat.

Commissie Arbeidsomstandigheden

De commissie ontleent haar bestaansrecht aan het gegeven, dat het bij de werkzaamheden in bos en natuur vaak om fysiek zwaar werk met gevaarlijke gereedschappen en materialen gaat, met de daaraan verbonden grote risico's; goede arbeidsomstandigheden en veiligheid zijn een must. Geconstateerd wordt, dat diverse organisaties en instellingen vanuit hun eigen vakgebied actief zijn op dit terrein. De commissie vormt hier echter door onderlinge samenwerking en afstemming een heel nuttig gremium, waar het geheel duidelijk meer is dan de som der delen. De doelstelling van de commissie luidt daarbij: "Het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden en veiligheid bij de uitvoering van werkzaamheden in bos en natuur, bij en voor allen die daarbij direct of indirect betrokken zijn."

Naast werkgevers en werknemers zit in de commissie ook specifieke deskundigheid (adviserende leden) rond de tafel. De commissie opereert actief, waarbij het nodige initiatief vanuit de leden zelf komt; ook de uitvoering van zaken geschiedt voor een groot deel vanuit de commissie zelf en niet vanuit het secretariaat.

Commissie Bosbouwambachten

De financiële marges van het bosbouwbedrijfsleven zijn smal; het geld moet worden verdiend met hoge productie onder hoge werkdruk. Boswerk is zeer risicovol en vormt fysiek zware arbeid. Dat legt een grote druk op ondernemers en hun werknemers. De Commissie Bosbouwambachten (kortweg: CBA) is van oordeel dat een eigenstandig orgaan binnen het Bosschap, dat zich specifiek op deze ondernemingen

richt en dat dient te gaan voor de bosaannemerij in de volle breedte, onmisbaar is. In dat licht merkt men op, dat de aandacht nu (nog) te veel is gericht op de Erkenningsregeling Bosaannemers.

De doelstelling van het CBA luidt: "De zorg voor een gezonde financieel-economische structuur van de bosaannemingsbedrijven, met daarbij oog voor de kwaliteit van zowel het ondernemerschap als het uit te voeren werk". In dat licht merkt men op, dat de aandacht nu nog teveel is gericht op arbeidsomstandigheden en veiligheid.

De CBA is samengesteld conform de geleidingen van het schap: vertegenwoordigers van werkgevers/opdrachtgevers, bosaannemers en werknemers. Externe deskundigheid via derden wordt op ad hoc basis in huis gehaald.

Het functioneren van de CBA wordt nog niet als optimaal geschetst; als denktank loopt het naar wens; als eenheid waaruit initiatieven naar voren moeten komen en waarin uitvoering aan zaken moet worden gegeven schiet het nog tekort.

Commissie Sociale Zaken

Goede arbeidsvoorwaarden zijn onmisbaar voor het op een verantwoorde wijze kunnen invullen van werkgelegenheid in de sector, waar zwaar werk, risicovolle omstandigheden en geïsoleerde werkplekken meestal kenmerkend zijn. Veranderende normen en waarden en zich voortdurend wijzigende wet- en regelgeving nopen tot continue aandacht op dit terrein.

De Commissie Sociale Zaken (kortweg: CoSZ) baseert hierop haar bestaan en functioneren. Het werk van de CoSZ spitst zich toe op het realiseren en verder uitbouwen van een adequaat stelsel van arbeidsvoorwaarden voor werknemers van bedrij-

ven en organisaties / instellingen die werkzaam zijn in bos, natuur en landschap; niet alleen voor het uitvoerende personeel, maar ook voor andere categorieën werknemers. Onlosmakelijk daarmee verbonden zijn andere onderwerpen die met enige regelmaat binnen de CoSZ de revue passeren.

De CoSZ realiseert zich dat het totstandbrengen van een cao formeel geen taak van een publiekrechtelijk orgaan is. Het faciliteren van het cao-overleg en de realisatie van de cao wordt door sociale partners niettemin als wenselijk en voor de hand liggend bestempeld; dat wordt overigens door alle partijen in het bestuur van het Bosschap gedragen.

Commissie Waterschapsaangelegenheden

De Commissie Waterschapsaangelegenheden (CWA) houdt zich bezig met de relatie tussen terreinbeheer en waterbeheer in brede zin. Dit betreft onder meer de zorg voor het beter met elkaar in overeenstemming brengen van de waterschapslasten voor bos- en natuurterreinen enerzijds en de belangen die deze terreinen hebben bij het waterbeheer anderzijds. Daarnaast richt de commissie zich op voor het terreinbeheer relevante ontwikkelingen in het waterbeheer: blauwe diensten, normering van wateroverlast, verdrogingsbestrijding en waterkwaliteit.

De CWA adviseert het bestuur van het Bosschap terzake. Belangrijkste taken zijn:

- bestuurlijke ondersteuning bij juridische procedures tegen waterschapslasten (CWA)
- voorbereiding bestuurlijk overleg tussen terreineigenaren/-beheerders en Unie van Waterschappen (CWA-breed,

i.e. inclusief adviseurs).

De CWA wordt van groot belang geacht en gewaardeerd als enig waterplatform waarin alle terreinbeherende organisaties en eigenaars van bos en natuur een plaats hebben. Zij vertegenwoordigen samen ruim 1/3 deel van de categorie ongebouwd binnen de waterschapswereld. De CWA is verantwoordelijk voor standpuntvoorbereiding voor de terreinbeherende organisaties ten aanzien van waterbeleid en -beheer, waarbij maatschappelijk draagvlak door de samenstelling van de commissie gegarandeerd is. De adviseurs (LNV, DLG en Stichting Natuur en Milieu) hebben daarbij hun eigen specifieke inbreng, vanuit de eigen netwerken en focus op landelijk en regionaal waterbeleid en -beheer. Belangrijke taken van de CWA zijn beleidsvoorbereiding, standpuntbepaling, uitwisseling van kennis en ervaringen. Door de brede samenstelling van de CWA (mede dankzij de adviseurs) heeft de commissie toegang tot vele andere water-relevante netwerken. Een deel van de CWA houdt zich bezig met de technisch-hydrologische ondersteuning van de proefprocedures waterschapslasten.

Belastingcommissie

De Belastingcommissie van het Bosschap richt zich zeer overwegend op fiscale zaken in de sfeer van de particuliere eigendom.

Bij afwezigheid van dringende fiscale onderwerpen in die sectorniche is de Belastingcommissie in het verslagjaar niet bijeen geweest (enkele zaken zijn overigens schriftelijk behandeld).

Inmiddels is een discussie op gang gekomen om een Belastingcommissie met een bredere oriëntatie in de steigers te gaan

zetten. In de loop van 2004 moet de gedachtevorming terzake nader uitkristalliseren.

Commissie Bosbescherming

De Commissie Bosbescherming is een platform waarin alle geledingen betrokken zijn bij signalering, advisering, informatie-uitwisseling en voorbereiding van onderzoeksthema's en -vragen op het gebied van bescherming van bos, voor alle functies van het bos. De commissie staat enerzijds dicht bij de praktijk en kan anderzijds het beleid 'scherp' houden. De Commissie Bosbescherming heeft tot taak de ontwikkelingen met betrekking tot ziekten en plagen te signaleren en terzake het bestuur van het Bosschap te adviseren over te voeren beleid, regelgeving, onderzoek en voorlichting. Belangrijke taken zijn:

- voorbereiden en uitvoeren van verordeningen inzake schadelijke bosinsecten;
- periodiek adviseren over het te voeren beleid.

Commissie voor de Zaad- en Plantsoenvoorziening

De Commissie voor de Zaad- en Plantsoenvoorziening heeft tot doel het bevorderen van een zaad- en plantsoenvoorziening die is afgestemd op de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte van de gebruikers. De Commissie adviseert het bestuur van het Bosschap terzake. Belangrijkste taken zijn:

- platformfunctie voor beleid, onderzoek, gebruikers, producenten, etc.
- adviseren over beleids- en praktijkzaken betreffende onder meer: de Rassenlijst voor bomen, onderzoeksvraagstukken, zaad- en plantsoenvoorziening en kwaliteitsaspecten van bosplantsoen.

In deze commissie zijn alle groeperingen uit de keten vertegenwoordigd. Het is een onafhankelijk platform voor uitwisseling van informatie, meningsvorming en advisering. Een belangrijk centraal thema in de commissie is de zorg voor de kwaliteit van plantsoen in de keten, met aanverwante onderwerpen als toelating van teeltmateriaal, derogatie en noodmaatregelen (ook in relatie tot derogatie).

Terreinbeheerdersoverleg

Voor de terreinbeheerders binnen het Bosschap is het terreinbeheerdersoverleg (TBO) ingesteld. Het TBO beoogt beleidsmatig relevante onderwerpen aangaande terreinbeheer in brede zin te bespreken. Doel daarvan is het inzicht in elkaars meningen te verdiepen, van elkaar te leren en indien nodig de bespreking van bepaalde onderwerpen op bestuursniveau van het Bosschap voort te zetten.

Daarnaast is het TBO ook bedoeld om waar mogelijk het gezamenlijk optreden

naar derden te bevorderen. Het TBO vormt voor de terreinbeheerders mede de basis onder het Bosschap nieuwe stijl.

Het TBO heeft een relatie met alle commissies, maar met name met de Commissie Beheers- en Bedrijfsvraagstukken. Omdat in principe alleen de vertegenwoordigers van terreinbeheerders aan het overleg deelnemen is het TBO daarmee géén orgaan van het Bosschap. Indien de agenda daar overigens aanleiding toe geeft worden andere leden van het bestuur van het Bosschap door het TBO uitgenodigd om bij het overleg aan te schuiven.

Secretariaat

Het bestuur heeft voor de uitvoering van de werkzaamheden van het Bosschap de beschikking over een eigen secretariaat waar ultimo 2003 zes personen werkzaam zijn (5 x 1 fte + 1 x 0,4 fte): een secretaris, twee adjunct-secretarissen, een administrateur, een secretaresse en een medewerker post, archief en reproductie.

In de rapportage van KPMG BEA over het onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van de pbo-lichamen (zie elders in dit jaarverslag) is opgemerkt, dat de geringe omvang van het secretariaat van het Bosschap de werkorganisatie enigszins kwetsbaar maakt.

TOEZICHTHOUDERS EN NETWERKEN

Toeziethouders

Voor wat betreft het Bosschap zijn toeziethouders:

- de Sociaal Economische Raad (organisatie-technisch);
- het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer & Visserij (inhoudelijk).

Beide organisaties hebben een vaste waarnemer bij de bestuursvergaderingen:

- voor de SER: mw A. van der Velden-van Meerkerk

- voor LNV: mr G.B. Raaphorst; plaatsvervanger: ir. H.M.P. van den Brandt

Los van de bestuurlijke waarneming is er regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg met de toezichthouders:

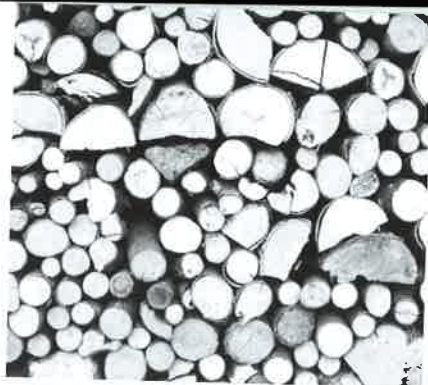
- er is regulier overleg tussen het bestuur en de minister van LNV;
- in het pbo-kader is er de participatie van het Bosschap in het Bedrijfschappen Contact, een overlegstructuur, waarbij ook de Bestuurskamer van de SER aanwezig is.

Netwerken

Het Bosschap onderhoudt nauwe contacten met de politiek in het kader van de jaarlijkse begrotingsbehandeling en via (leden van) de Vaste Commissies voor onder meer Landbouw, Sociale Zaken, Financiën en Economische Zaken.

Er zijn intensieve bestuurlijke contacten en er is het nodige ambtelijke overleg van het Bosschap met de diverse overheden.

- Op nationaal niveau zijn dat het vakministerie van LNV (zie hierboven) en de ministeries van Economische Zaken, Sociale Zaken & Werkgelegenheid, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Verkeer en Waterstaat.
- Op provinciaal niveau zijn dat contacten met de belangrijke bosprovincies en met het Interprovinciaal Overleg.
- Op lokaal niveau gaat het om gemeenten, met name in de fase waarin de ontwikkeling van bestemmingsplannen voor het buitengebied aan de orde is.

Als publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie onderhoudt het Bosschap nauwe contacten met de SER en met diverse overlegstructuren in pbo-verband. In die zin moeten worden

- Bestuurskamer SER (regelmatig)
- het Bedrijfschappen Contact (vast; regelmatig)
- de Werkgroep Innovatie (tijdelijk in 2003)
- het PBO-Voorlichtingscontact (vast; onregelmatig)
- de Werkgroep archiefbeheersregels bedrijfschappen (tijdelijk vanaf 2002).

Via de diverse commissies en werkgroepen en via andere contacten op ambtelijk niveau is er nauw overleg met belangenorganisaties in en buiten de sector op nationaal niveau. Daarvan kan het volgende beeld worden geschetst (eerdergenoemde overheden buiten beschouwing gelaten).

Onderzoek

Onderzoeks- en kennisinstellingen als Alterra, Expertise Centrum LNV, Landbouw-Economisch Instituut.

Onderwijs & scholing

Wageningen Universiteit & Research Centre, Internationale Agrarische Hogeschool Larenstein, Middelbare Bosbouw- en Cultuurtechnische School, Agrarische Onderwijscentra, Aequor, Scholingsfonds Stosas, Stichting Opleidingfonds Leerlingwezen Land- en Tuinbouw (SOLLT), voorlichtings- en vormingsfonds Stivos, Stichting informatie beroepen & studies.

Natuur & milieu

Wereld Natuur Fonds, Stichting Natuur en

Milieu, Vereniging Milieudefensie, Bomenstichting, Vogelbescherming Nederland, Forest Stewardship Council (FSC), Stichting Milieukeur, Stichting Keurmerk Alternatieve Landbouw, Stichting Keurhout.

Houtproductie & houtvoorziening

Stichting Bos en Hout, Platform Hout in Nederland, Overleggroep Houtproductie en Houtvoorziening, Centrum Hout.

Recreatie

ANWB, RECRON, Stichting Recreatie.

Sectorale belangenorganisaties

Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging, Stichting ProBos.

Sociale Zaken & Arbeidsomstandigheden

Arbeidsinspectie ministerie SZ&W, UWV-GUO, Bedrijfstakfondsen, Relan Arbo, Stichting Erkend Groen, Witterman Bedrijfsadvies, Bureau Nieuwland, Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden, Innovatie en Praktijk Centrum Groene Ruimte, Staatsbosbeheer, Bedrijfscommissie Houtindustrie en Bosbouw, Stichting SAAG (inzake Lyme), Kintent (inzake kinderopvangregeling).

Bosbescherming & plantsoenvoorziening

Algemene Inspectiedienst LNV, Alterra, Expertisecentrum LNV, Plantenziektenkundige Dienst
Ned. Bond van Boomkwekers, Naktuinbouw, Ned. Instituut voor Brandpreventie en Rampenbestrijding.

Water

Unie van Waterschappen, Dienst Landelijk Gebied, Stichting Natuur en Milieu.

Ruimtelijke Ordening

Vereniging Nederlandse Gemeenten, Ned. Instituut voor Ruimtelijke Ordening & Volkshuisvesting.

Werkveld

Naast de organisaties die participeren in het Bosschap: Landschapsbeheer Nederland, Unie van Bosgroepen, de bosgroepen, Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied, LTO-Nederland, Dienst Landelijk Gebied, LASER.

PR & Communicatie

Peterink & Partners; 3G Communicatie; HBG Design BV; De Baaij Advies; 3UU Webdesign.

PBO-AANGELEGENHEDEN

Instellingsbesluit Bosschap

Op grond van de Wet op de bedrijfsorganisatie moesten de instellingsverordeningen van alle bedrijfslichamen binnen vier jaren na datum inwerkingtreding van die wet - dat wil zeggen: vóór 1 juli 2003 - zijn omgezet in een instellingsbesluit. Het bestuur van het Bosschap heeft dat moment benut om enkele zaken door te voeren, die werkwijze, werkingssfeer en functioneren van het schap beter recht doen.

Hoewel het Bosschap zijn gegevens ter voorbereiding van de komst van het instellingsbesluit zeer tijdig had aangeleverd en de SER het concept-besluit voor het Bosschap als een van de eerste schappen gereed had (vroeg voorjaar 2003), is het nieuwe Instellingsbesluit Bosschap toch niet eerder dan per 3 juni 2003 een feit.

Onderzoek doeltreffendheid + doelmatigheid functioneren bedrijfslichamen

In opdracht van de minister van SZW, mede namens de ministers van EZ en LNV, is door een extern bureau onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van de product- en bedrijfschappen. Het eindrapport van dat onderzoek is op 19 december 2003 door de minister van SZW aan de voorzitter van de Tweede Kamer aangeboden.

Het onderzoek is uitgevoerd ter voldoening aan artikel 139 van de Wet op de bedrijfsorganisatie; daarin is vastgelegd, dat het parlement éénmaal per vier jaar een verslag ontvangt over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de bedrijfslichamen.

Op basis van dit onderzoek zal het kabinet het verslag met beleidsmatige conclusies aanbieden aan het parlement, naar verwachting vóór 1 april 2004.

Het onderzoek heeft tot doel het functioneren van de schappen in beeld te brengen met een feitelijke, zoveel mogelijk gekwantificeerde stand van zaken en daarbij een kwalitatieve analyse van processen en besluitvorming te geven. In het onderzoek staan twee vragen centraal.

- Hoe functioneren de product- en bedrijfschappen in het licht van hun wettelijke taakstelling? Hierbij gaat het om een momentopname van het functioneren.
- Voldoen de product- en bedrijfschappen aan de doelstellingen van de modernisering zoals beoogd met de hergroepering, de opschoning van verordeningen en de verantwoording? Hierbij ligt de nadruk op een beoordeling van de ontwikkeling van het moderniseringsproces.

De beschrijving van het functioneren van het Bosschap is kort en niet diepgaand van aard. De beschrijving omvat in feite niet meer dan een selectie uit uitspraken, opgetekend door de onderzoeker tijdens de gesprekken met enkele bestuurders en de secretaris. Constateringen zijn onder meer de volgende.

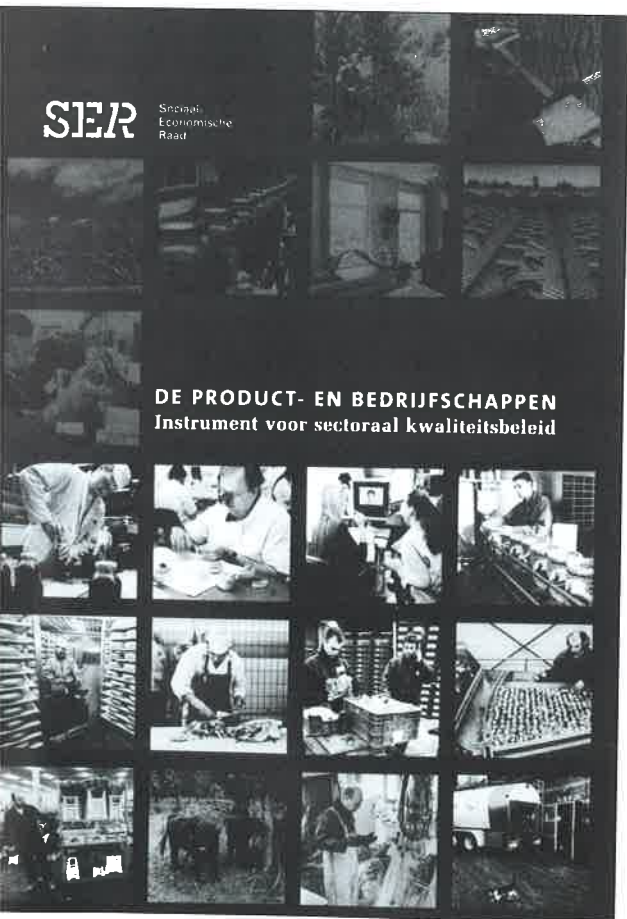
- De waarde van het Bosschap ligt in het verenigen van de deelbelangen.
 - Het Bosschap speelt een samenbindende rol door te fungeren als platform waar partijen elkaar treffen.
 - Het Bosschap stelt zich tot doel het werk te verbreden tot "natuurinclusief werken"; het is een logische keuze om een bedrijfschap in te stellen voor zowel bos als natuurgebied.
 - Staatsbosbeheer zou de taken van het Bosschap zelf kunnen invullen, maar heeft er belang bij dat ook voor kleinere beheerders een dergelijk belangenbehartigend orgaan blijft bestaan.
- De beschrijving van het Bosschap eindigt met de volgende conclusie.

"Het Bosschap heeft een duidelijke toegevoegde waarde voor de gehele sector. Het schap biedt een platform waar de partijen in de sector zaken kunnen afstemmen en door het schap kunnen eventuele deelbelangen verenigd worden in een overkoepelend sectoraal belang.

Het Bosschap is een klein en efficiënt schap met een klein secretariaat. De geringe omvang maakt het secretariaat enigszins kwetsbaar."

Administratieve lasten pbo

Er is globaal onderzoek gedaan naar de administratieve lasten van het pbo-stelsel (naar analogie van zo'n onderzoek bij de rijksoverheid). Geïnventariseerd is welke financiële en inhoudelijke verordeningen medio 2003 van kracht waren, welke bedrijfslichamen deze hebben uitgevaardigd en op hoeveel bedrijven elke verordening betrekking heeft. Vervolgens is een steekproef getrokken van bedrijfslichamen en

typen verordeningen en zijn enkele bedrijven gevraagd over de administratieve last die de desbetreffende verordening voor hen met zich meebrengt.

De uitkomsten van deze exercitie zijn vervolgens geëxtrapoleerd naar een totaalbedrag aan administratieve lasten van de pbo als geheel. Uitkomst is, dat de gehele pbo jaarlijks honderden miljoenen euro's aan lasten genereert. Het leeuwendeel daarvan bestaat uit administratieve lasten die voortvloeien uit productschapsverordeningen inzake ketenbeheer en kwaliteitscontrole.

Tijdens een bijeenkomst voor de bedrijfslichamen is stelling genomen tegen de gevolgde berekeningsmethode, waarbij enkele "dure" verordeningen zijn geëxtrapoleerd als representatief voor alle schappen en hun verordeningen. Vanuit de pbo is aangedrongen op een naar soorten verordeningen respectievelijk bedrijfslichamen gedifferentieerde presentatie.

Mede op basis van de informatie uit deze bijeenkomst is in het eindrapport de hoogte van de administratieve lasten voortvloeiend uit verordeningen van de bedrijfslichamen vastgesteld op € 75 miljoen.

De bewindslieden van SZW, LNV en EZ achten de uitkomsten van het extern onderzoek niet maatgevend voor het totaal van de verordeningen van de schappen. Daarom willen zij, dat de bedrijfslichamen zelf hun verordeningen doorlichten op de daaraan verbonden administratieve lasten en waar nodig beoordelen in hoeverre vermindering daarvan mogelijk is.

Aanleiding voor een integrale doorlichting vormt ook het vermoeden, dat mogelijk sprake is van aanzienlijke lasten voor spe-

cifieke sectoren en voor de daarin werkzame individuele ondernemingen.

De SER gaat dit onderzoek coördineren. Daarbij is de SER ook gevraagd om een zienswijze over hoe de gewenste aandacht voor administratieve lasten bij de pbo structureler kan worden verankerd. De analyse per schap zou vóór juli 2004 moeten zijn afgerond.

Het secretariaat van het Bosschap heeft naar aanleiding van de concept-rapportage van het externe onderzoek al een eerste cijfermatige exercitie uitgevoerd. Daaruit kan worden opgemaakt, dat de administratieve lasten voortvloeiende uit regelgeving van het Bosschap, voor ondernemingen zeer beperkt zijn.

Tuchtspraak bedrijfsorganisaties

De afgelopen jaren is - met de nodige vertraging - gewerkt aan herziening van de Wet tuchtspraak bedrijfsorganisaties. De procedure is nu zover gevorderd dat begin 2004 het wetsvoorstel door de Eerste kamer wordt behandeld. De inwerkingtreding van de wet is voorzien op 1 april 2004.

Dientengevolge zullen te zijner tijd de verordeningen van het Bosschap waarin strafrechtelijke bepalingen zijn opgenomen, moeten worden gewijzigd, zodanig dat overtredingen van die verordeningen langs tuchtrechtelijke weg zullen worden afgedaan. Tuchtrecht heeft namelijk het primaat.

De verordeningen van het Bosschap waar het om gaat zijn de drie fytosanitaire verordeningen en de registratieverordening. Omzetting van strafrecht naar tuchtrecht dient te geschieden op het moment dat ge-

noemde verordeningen aflopen; dat is uiterlijk vier jaar na datum vaststelling ervan (en vóór datum inwerkingtreding Wet tb). Omdat genoemde verordeningen nog van vrij recente datum zijn heeft het Bosschap in principe nog enkele jaren de tijd om tuchtrecht in te voeren.

Via het Bedrijfschappen Contact (overleg secretarissen bedrijfschappen) zijn stappen gezet om waar mogelijk tot een gezamenlijke aanpak van organisatie terzake te komen en aan te sluiten bij wat hier en daar reeds geregeld is. Het ziet er naar uit dat het Instituut voor Agrarisch Recht te Wageningen daarbij een rol kan vervullen.

Innovatie via bedrijfschappen

De oprichting van het Platform Innovatie onder voorzitterschap van minister-president Balkenende heeft onder de bedrijfschappen geleid tot een nadere bezinning op dit terrein.

In het Bedrijfschappen Contact is afgesproken dat een gezamenlijke Innovatienotitie zal worden opgesteld aan de hand van individuele inbreng per schap. De opstelling van de gezamenlijke notitie (januari 2004) geschiedt door een overleggroepje, waarin elk bedrijf schap vertegenwoordigd is.

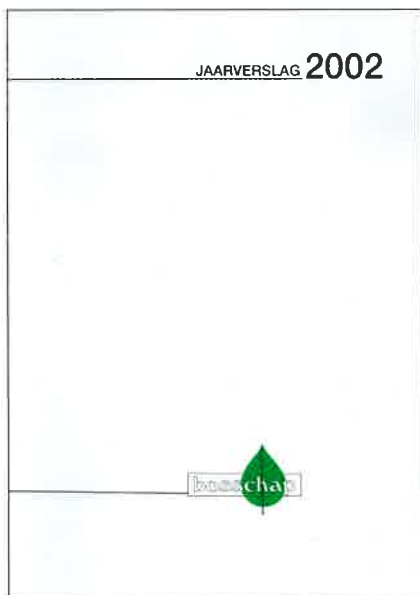
Quick scan jaarverslagen bedrijfslichamen

Jaarlijks rapporteert de SER over de jaarverslagen van de pbo-lichamen. Daarin wordt stilgestaan bij de voortgang inzake de gewenste verbetering van die jaarverslagen, welke met name is gericht op verantwoording.

In de rapportage over de jaarverslagen 2002 wordt het jaarverslag van het Bosschap enkele keren genoemd.

Dat betrof onder meer:

- de missie van het Bosschap, waarin het uiteindelijke doel van het schap wordt verwoord, waarin de kaders worden aangegeven waarbinnen men functioneert, en waarin wordt aangegeven op wie men zich daarbij richt
- het feit dat het Bosschap in zijn jaarverslag ruim aandacht besteedt aan de toezichthouders waarmee men te maken heeft en aan de netwerken waarin men participeert
- de Erkenningregeling Bosaannemers, welke wordt aangehaald als een voorbeeld hoe schappen op het terrein van duurzaamheid actief zijn
- het feit dat het Bosschap melding maakt van opschoning van regelgeving, waarbij de paragraaf inzake af-

weging opschoning verordeningen uit het jaarverslag letterlijk wordt weergegeven

- het feit, dat het jaarverslag van het Bosschap behoort tot de vier jaarverslagen die relatief veel "best practises" bevatten.

Het jaarverslag van het Bosschap wordt thans tot de trendsetters gerekend.

Archiefbeheersregels bedrijfslichamen

Op grond van de Archiefwet moeten publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties ten aanzien van hun archieven aan een aantal voorwaarden/vereisten voldoen, onder andere betreffende:

- het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van archiefbescheiden
- de vaststelling van selectielijsten (vervanging vernietigingslijsten)
- de verplichting tot vernietiging op grond van selectielijsten
- de opstelling beheersregels
- het voldoen aan kwaliteitseisen, zowel wat betreft archiefbescheiden als archiefruimte(s).

De verplichting tot het opstellen van archiefbeheersregels door publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties vloeit voort uit artikel 14 van het Archiefbesluit 1995. De onderscheidenlijke zorgdragers dienen daartoe opdracht te verstrekken en zij stellen ook de beheersregels vast. Zorgdrager terzake bij het Bosschap is het bestuur van het Bosschap.

Het Bosschap heeft geen archiefbeheersregels in bovengenoemde zin. Daarin moet dus worden voorzien. Omdat nog al wat schappen op dit punt nog niets gere-

geld hebben is via het Bedrijfschappen Contact het initiatief tot een gezamenlijke actie genomen. Daartoe is een werkgroepje ingesteld, waaraan ook het Bosschap deelneemt; het project wordt getrokken door het Hoofdbedrijfschap Afbouw en Onderhoud.

Aan het eind van het verslagjaar kwam een concept-raamwerk voor beheersregels gereed. De schappen moeten dat elk naar hun eigen situatie vertalen.

Het streven is erop gericht in de loop van 2004 aan alle archiefwettelijke verplichtingen te voldoen.

Cao voor pbo-personeel + functiewaardering functies Bosschap

Per 1 april 2003 is de cao voor werknemers van de SER en de bedrijfslichamen in werking getreden; per dezelfde datum zijn via een kaderverordening alle verordeningen van het Bosschap met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van het personeel van het schap ingetrokken.

Voorafgaande aan de inwerkingtreding van de cao is voor de functies van het Bosschap een functiewaarderingsonderzoek uitgevoerd. Dat is door een extern bureau gedaan aan de hand van een in de pbo veel gehanteerde methode; vervolgens zijn de functies ingedeeld.

Het bestuur heeft het indelingsvoorstel vervolgens in zijn vergadering d.d. 3 april 2003 vastgesteld.

Doelstellingen van het Bosschap

In samenhang met het besluit van het Bosschap in 2002 tot natuurinclusief denken en doen dient waar relevant en nuttig in dit hoofdstuk aangaande doelstellingen voor "bos" het bredere "bos en natuur" te worden gelezen. Onderscheiden naar de volgende thema's staat het Bosschap voor:

BOSBEHEERSBEDRIJVEN

- een gezonde financieel-economische positie van de bosbeheersbedrijven;
- duurzame instandhouding, beheer en onderhoud van de bossen in Nederland, gericht op de bosfuncties natuur, recreatie, houtproductie, landschap en milieu;
- een economisch en ecologisch verantwoorde exploitatie van het bos in het kader van duurzaam beheer van dat bos;
- adequate aandacht voor aanleg, beheer, exploitatie, onderhoud en functievervulling van de bossen in de ruimtelijke planning van de overheden;
- een gelijkwaardige benadering en behandeling van de diverse boseigenaarscategorieën.

BOSAANNEMINGSBEDRIJVEN

- een gezonde financieel-economische positie van de bosaannemingsbedrijven en een economisch en sociaal verantwoorde ontwikkeling van de bosaannemerij;
- een beter imago van het boswerk via verbetering van de bedrijfsvoering, verbetering van de kwaliteit van het boswerk en van de uitvoering ervan.

WERKNEMERS IN BOS EN NATUUR

- de realisering van een modern stelsel van primaire en secundaire arbeids-

voorwaarden voor werknemers in de bosbouw en in het natuurbeheer;

- adequate (bij)scholing van werknemers in bos en natuur;
- een hoogwaardig klimaat van arbo, veiligheid, gezondheid en welzijn voor werknemers in bos en natuur.

BOSAREAAL

- adequate aanleg, ontwikkeling en bescherming van het bosareaal in ons land;

SAMENLEVING

- een adequaat aanbod van duurzaam beheerde natuur en bossen ten behoeve van de samenleving;
- (vergroting van) het maatschappelijk draagvlak voor bosbouw, bosbeheer en bosexploitatie;
- meer en betere informatievoorziening en voorlichting over bos en natuur;
- de totstandkoming van overheidsbeleid dat is gericht op:
 - toereikende instandhouding, beheer en functievervulling van het bestaande bos
 - toereikende ondersteuning van het bosbedrijfsleven
 - aanleg van meer bos;
 - de totstandkoming van adequate wet- en regelgeving terzake.

3.

Realisatie beleid in relatie tot doelstellingen

In het navolgende wordt beoogd het denken en handelen van het Bosschap in het jaar 2003 op hoofdlijnen neer te zetten in het licht van de diverse doelstellingen, zoals weergegeven in hoofdstuk 2.

BOSBEHEERSBEDRIJVEN

- *Verbetering financieel-economische positie bosbedrijven*

Bedrijfsresultaten particuliere bosbouw 2002

Eind december ontving het Bosschap de LEI-rapportage, met daarin de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw in ons land over 2002. Het Bosschap is samen met het ministerie van LNV opdrachtgever van dit (jaarlijkse) onderzoek.

Gemiddeld leed het particuliere Nederlandse bosbedrijf met meer dan 5 ha bos

in 2002 een verlies van € 73,- per ha bos; dat is slechter dan in 2001 en 2000 (resp. € 57,- en € 59,-). Bij de grotere bedrijven - met meer dan 50 ha bos - bedroeg het verlies gemiddeld € 22,- per ha.

De gemiddelde opbrengsten zijn in 2002 gestegen (van € 164,- in 2001) tot € 188,-; zij liggen daarmee bijna op het niveau van 2000 (€ 191,-). De houtopbrengst bereikte met € 39,- per ha een nieuw dieptepunt.

De kosten zijn harder gestegen dan de opbrengsten: (van € 220,- in 2001) tot € 261,-; zij komen daarmee € 10,- hoger uit dan in 2000.

De opdrachtgevers van het onderzoek hebben de discussie op gang gebracht om het onderzoek naar de bedrijfsresultaten in de particuliere bosbouw uit te breiden naar het bredere terreinbeheer, conform de verbrede werkwijze van het Bosschap. In 2003 is het onderzoek op vergelijkbare wijze als in voorgaande jaren vormgegeven, eind 2004 zullen de resultaten over 2003 dan ook beschikbaar komen. Wel is de discussie over een verdere uitbreiding van het onderzoek nader uitgewerkt; dat zal in 2004 tot besluitvorming leiden.

Daarbij moet gedacht worden aan het verkennen van genoemde verbreding. Dus niet alleen beperkt tot bos maar ook overige natuurterreinen erbij te betrekken; daarnaast wordt ook verkend een verbreding naar andere categorieën van eigenaren. Bij dit laatste onderdeel speelt ook de rapportage van de Commissie Evaluatie Staatsbosbeheer een belangrijke rol.

Tot slot is ook de frequentie van het onderzoek een aandachtspunt.

Volume houtoogst en maatschappelijke positie

Door het bedrijfsleven in de houtverwerkende industrie is in 2003 de zorg over het steeds verder teruglopen van het oogsten van hout op de politieke agenda geplaatst. In een overleg van de sector met de minister van LNV is deze zorg onder woorden gebracht.

De minister heeft toegezegd een studie te laten uitvoeren naar deze problematiek; dit moet leiden tot een nota over houtoogst en houtproductie in Nederland, het eventuele publiek/maatschappelijke belang daarbij en, daaraan gekoppeld, een eventuele rol en betrokkenheid van de overheid hierbij.

Het Bosschap is gevraagd mee te denken over de totstandkoming van die nota; dat geschiedt onder meer via deelneming aan de Overleggroep Houtproductie en Houtvoorziening.

Water: zorgen voor kwaliteit en bestrijden van verdroging

In 2003 staat water hoog op de publieke en politieke agenda. De grote droogte resulteerde in tekorten aan water voor landbouw en natuur en was paradoxaal genoeg ook de oorzaak van enkele dijkdoorbraken. Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) werd ondertekend en Nederland staat voor de opgave de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) te implementeren. Het NBW regelt de afspraken tussen rijk, provincie, gemeenten en waterschappen over beheer en inrichting van het watersysteem, op basis van de trits vasthouden-bergen-afvoeren. De KRW is met name gericht op waterkwaliteit.

Daarnaast werd dit jaar het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) naar de

financiering van het waterbeheer voortgezet. De aanleiding voor dit onderzoek was onder meer te vinden in de toename van de waterschapslasten en de complexiteit van de heffingssystematiek: twee knelpunten die ook voor het Bosschap de afgelopen jaren hoog op de agenda stonden. De Commissie Waterschapsaangelegenheden zoekt naar oplossingen via de juridische, bestuurlijke en politieke weg. Inzet is om te komen tot waterschapslasten die zich beter verhouden tot het belang dat bos en natuur hebben bij de voorzieningen van het waterschap, mede rekening houdend met de diensten die bos en natuur zouden kunnen leveren bij het vasthouden van water. Daarbij zou de heffingssystematiek gebaseerd moeten zijn op de economische waarde van de grond en de bestuursaansluiting op kieslijsten, aangevuld met kwaliteitszetsels. De uitvoering van het IBO is vertraagd en de resultaten zullen pas in 2004 beschikbaar zijn. Ook is het dit jaar niet gelukt om de twee resterende proefprocedures waterschapslasten af te ronden; in de zaak "Zuidlaardermeer" is het Bosschap in afwachting van een uitspraak van de Hoge Raad en inzake "de Biesterij" is het wachten op de uitspraak van het Hof, na een laatste mondelinge zitting eind december 2003.

De nationale en internationale waterontwikkelingen zijn voor de Commissie Waterschapsaangelegenheden aanleiding geweest om het werkplan voor 2003/2004 te richten op de zorg voor de waterkwaliteit en de bestrijding van verdroging, twee belangrijke randvoorwaarden voor de instandhouding en ontwikkeling van bos en natuur. Daarin past het overleg met de Unie van Waterschappen over normering

van wateroverlast voor bos en natuur. In overleg met de Unie wordt begin 2004 een aantal voorbeeldprojecten uitgezocht over normering en de noodzaak tot functiewijziging van de grond. Daarnaast onderzoekt de Unie samen met de terreinbeherende organisaties en LTO-Nederland de invulling van het instrument 'blauwe diensten' (vrijwillige overeenkomsten tussen grondeigenaar en waterschap over maatregelen om een bepaald waterbelang te realiseren en daarmee schade te voorkomen).

Onderzoek

Het Bosschap neemt deel aan de Begeleidingscommissie van het onderzoeksprogramma "Functieervulling bos, natuur en landschap" (381), dat gefinancierd wordt door het ministerie van LNV en wordt uitgevoerd door Alterra. De bij het Bosschap geregistreerde bedrijven zijn bij de jaarsnieuwsbrief geïnformeerd over de belangrijkste onderzoeksresultaten van de afgelopen jaren. Dit vierjarige onderzoeksprogramma loopt in 2004 af. In 2003 is het lopende onderzoeksprogramma daarom geëvalueerd. Mede op basis van deze evaluatie constateerde het Bosschap dat het onderzoek op het gebied van terreinbeheer versnipperd is over verschillende onderzoeksprogramma's en dat soms onduidelijk is hoe de aansturing verloopt (van vraagarticulatie naar onderzoeksprogrammering).

In het periodiek overleg van het Bosschap met de minister van LNV is daarom afgesproken dat het Bosschap onderzoekt hoe clustering kan plaatshebben van onderzoek dat gerelateerd is aan het terreinbeheer, zodat dit een duidelijk herkenbare eenheid wordt bij de onderzoeksaansturing en -begeleiding. Daarnaast heeft het

Bosschap in een brief aan de directies Natuur en Wetenschap en Kennisoverdracht van LNV aandacht gevraagd voor continuering van onderzoek naar het terreinbeheer in brede zin, met behoud van een duidelijk herkenbare plek binnen het DWK-kader. In algemene zin gaat het om onderzoek dat gericht is op het brede spectrum van thema's gerelateerd aan het terreinbeheer, met aandacht voor een duurzaam bedrijfsmatig beheer, in aansluiting op ecologische processen en binnen de veranderende maatschappelijke context. Meer in het bijzonder betreft dit de volgende thema's:

- spontane processen en biodiversiteit
- natuurkwaliteit en beheer: water, milieu en landschap
- maatschappelijke functieervulling
- beheer en Europese regelgeving
- het terreinbeheerbedrijf

Programma Beheer

In 2003 is de tussentijdse evaluatie van het Programma Beheer door het Ministerie van LNV uitgevoerd. In deze evaluatie heeft het Bosschap een coördinerende rol gespeeld voor de betrokken terreinbeheerders wat betreft hun inbreng, en als penvoerder en woordvoerder richting LNV. Er is een groot aantal belangrijke onderwerpen besproken die vrijwel zonder uitzondering óf tot een wijziging en verbetering in de regeling hebben geleid óf voor de komende jaren als nader uit te werken zijn geagendeerd.

Certificering van bosbeheer

De certificering van bosbeheer is in Nederland in 2003 gestaag verder toegenomen. Het enige operationele certificeringssysteem in Nederland blijft vooralsnog dat van

FSC. Het totaal aantal gecertificeerde hectares bedroeg ultimo 2003 circa 125.000, een groei van 16% ten opzichte van 2002. Nog in 2002 heeft de Minister van LNV in overleg met het Bosschap toegezegd de certificering voor de groep van boseigenaren kleiner dan 100 ha financieel te zullen ondersteunen. Deze overheidssteun voor groepscertificering en met name voor kleinere eigenaren is in 2003 inderdaad tot stand gekomen en wel in de vorm van een driejarig project.

Het Bosschap heeft ook in 2003 meegewerkt aan het initiatief van de Nederlandse overheid om te komen tot een nationale beoordelingsrichtlijn voor bosbeheercertificering, kortweg BRL genoemd. Dit initiatief heeft plaats in het kader van verhoging van het gebruik in Nederland van hout uit gecertificeerd bosbeheer. Het blijkt moeilijk om met de verschillende betrokkenen (bedrijfsleven, ngo's, overheid) op dezelfde lijn te komen. Gezien het belang van dit onderwerp en de mogelijke politieke implicaties streeft het Bosschap nog steeds een gezamenlijke eindoplossing na.

- *Duurzame instandhouding, beheer en onderhoud bossen*

Fiscale aspecten bij ontwikkeling, beheer en instandhouding bos en natuur

Destijds heeft het Bosschap kanttekeningen geplaatst bij de Nota "Fiscaliteit landbouw- en natuurbeleid". In het vervolg daarop heeft de Belastingcommissie kritisch gekeken naar de Lijst van vragen en antwoorden betreffende die nota. Dat heeft geleid tot een reactie naar de Vaste Commissie voor Financiën uit de Tweede Ka-

mer. In de reactie van het Bosschap wordt met name ingegaan op het volgende.

- De nota blijft op een aantal punten onevenwichtig: bij de inventarisatie van het natuurbeleid komt de particuliere sector in feite niet in beeld; verder worden enkele OZB-vrijstellingen en een vrijstelling overdrachtsbelasting bij verkrijgingen door publiekrechtelijke organisaties niet genoemd.
- Het voornemen om onder meer subsidies voor functiewijziging op grond van de Subsidieregeling natuurbeheer 2000 onder de vrijstellingsregeling van de Wet op de inkomstenbelasting te brengen steekt vreemd af tegen het gegeven dat in de voorlichting door en namens het ministerie van LNV steeds is benadrukt, dat alle bijdragen op grond van deze regeling geheel of gedeeltelijk zijn vrijgesteld van belasting. Die voorlichting klopt dus niet.
- Van een consistent overheidsbeleid inzake de gebruiksrechten voor bossen, natuurterreinen en landgoederen is geen sprake. In de ene regeling (Subsidieregeling natuurbeheer) wordt gestimuleerd, wat in de andere regeling (Natuurschoonwet) fiscaal wordt gefrustreerd.

Het Bosschap heeft aan de Vaste Commissie meegegeven groot voorstander te zijn van een gedegen onderzoek naar de bedrijfsvoering van particulier bos-, natuur- en landgoedbeheer, op grond waarvan heldere conclusies kunnen worden getrokken op welke wijze overheidssteuning maximaal rendement oplevert.

Onderhoudsplicht en aansprakelijkheid

Openstelling van bos en natuurterreinen

kost geld; het gaat niet alleen om kosten die voortkomen uit bijvoorbeeld toezicht, opruimen van afval of repareren van voorzieningen, maar ook om kosten die samenhangen met de aansprakelijkheid van de eigenaar jegens derden. Met name dat laatste wringt: wanneer en in welke mate kan een derde met succes schade verhalen op een eigenaar, onder verwijzing naar diens aansprakelijkheid? Hoever gaat die aansprakelijkheid?

Jurisprudentie wijst uit, dat een eigenaar met succes een schadeclaim kan afwijzen, wanneer hij kan aantonen aan de zorgplicht te hebben voldaan. Maar wat houdt die zorgplicht dan in? En kan men zich op het punt van dat aansprakelijkheidsrisico verzekeren?

De Commissie Beheers- en Bedrijfsvraagstukken heeft zich over die problematiek gebogen.

Aansprakelijkheid van de eigenaar blijkt over het algemeen niet ter discussie te staan: die is er bijna altijd. De zorgplicht van de eigenaar wordt (daarmee) welhaast vanzelfsprekend. Een beroep op overmacht zal steeds moeilijker worden; verzekering van het aansprakelijkheidsrisico wordt geadviseerd. De mogelijkheid daartoe is echter niet overal voor handen.

De problematiek wordt verder opgepakt en uitgewerkt in het Terreinbeheerdersoverleg.

- *Bevordering economisch en ecologisch verantwoorde exploitatie*

Flora en faunawet: gedragslijn boswerk in broedseizoen 2003

In overleg met Vogelbescherming Nederland heeft het Bosschap een gedragslijn

opgesteld voor de uitvoering van boswerkzaamheden tijdens het broedseizoen, als uitwerking van het zorgvuldigheidsbeginsel in de Flora- en faunawet. De gedachte achter de gedragslijn is dat een boseigenaar of aannemer in principe jaarrond kan werken in het bos, mits dit zodanig gebeurt dat er geen significant negatieve effecten ontstaan voor vogelpopulaties. Het Bosschap heeft de gedragslijn, die bestaat uit een aantal zorgvuldigheidseisen en een checklist, bekend gemaakt aan alle aangeslotenen. Deze gedragslijn gold alleen voor het broedseizoen 2003 en heeft geen juridische status. In de praktijk leverde het gebruik van deze tijdelijke gedragslijn wisselende resultaten: waar hij gebruikt werd, voldeed hij, maar op veel plaatsen werd niet in het bos gewerkt omdat de rechtsgevolgen onduidelijk bleven. Ondertussen werkte het ministerie van LNV aan een algemene maatregel van bestuur voor een vrijstelling van regulier bos- en natuurbeheer, als uitwerking van een motie van de Kamer. In overleg met het ministerie heeft een werkgroep van het Bosschap onderzocht hoe een meer permanente gedragscode zou kunnen aansluiten op deze amvb. De amvb is eind 2003 aan de Raad van State voorgelegd voor advies. De

werkgroep van het Bosschap, waarin ook Vogelbescherming Nederland en het ministerie van LNV vertegenwoordigd zijn, streeft ernaar om voor 1 maart 2004 een nieuwe gedragscode zorgvuldig bosbeheer af te ronden.

Problematiek maaisel en plagsel

Maaisel en plagsel dat vrijkomt bij natuurbeheer blijkt te moeten worden gekwalificeerd als afval en dat levert verwerkingsproblemen op. Voor afval geldt een stortverbod. Cruciaal is, dat goedkope afzet van deze productie hierdoor onmogelijk wordt, hetgeen leidt tot forse stijging van de beheerslasten. Dat vormt daarmee een welhaast onneembare horde voor adequaat (natuur)terreinbeheer.

Er is een weg om deze problematiek het hoofd te bieden.

In het kader van het Besluit Overige Organische Meststoffen (BOOM) kan op basis van een onderzoek door onderzoeksinstituut RIKILT worden aangetoond, dat van de betreffende substantie een structuurverbeterende dan wel groeibevorderende werking uitgaat bij toepassing op landbouwgrond. Is dat inderdaad aangetoond, dan wordt de substantie aangemerkt als organische meststof. Het gaat dan om een

generieke ontheffing. Steekproeven zullen worden genomen uit de diverse soorten maaisel en plagsel; als daarmee niets aan de hand is, kan de ontheffing worden verleend.

Het bestuur van het Bosschap heeft geconstateerd, dat het hier om een gezamenlijk probleem voor alle terreinbeheerders gaat, waarin een gezamenlijk standpunt vanuit het Bosschap voor de hand ligt. De geschetste oplossingsrichting wordt daarbij in principe onderschreven.

Bij nader inzien blijkt de voorgestane oplossingsrichting voor plagsel geen soelaas te bieden, gezien de samenstelling van het materiaal: te hoge zandfractie.

Het Bosschap heeft daarom de staatssecretaris van VROM, de minister van LNV en de desbetreffende Vaste Commissies uit de Tweede Kamer verzocht om plagsel zo spoedig mogelijk een eigen plek in het BOOM te geven, met een vergelijkbare set van criteria ten aanzien van zware materialen en andere verontreinigingen als andere onder het BOOM vallende categorieën. Aldus kan plagsel als organische meststof worden aangemerkt en is onderwerpen op landbouwgronden (weer) mogelijk.

• Bos in de ruimtelijke planning

Streekplannen

Op provinciaal (streekplan)niveau heeft het Bosschap in 2003 geen inspanningen verricht; in het nieuwe beleidsplan is er ook expliciet voor gekozen om dat in de toekomst niet meer te doen, onder meer vanwege gebrek aan capaciteit bij het secretariaat en een accentverschuiving naar nationale en internationale kaders.

Wet Ammoniak & Veehouderij - Habitatrichtlijn

In 2003 is naar aanleiding van de aanwijzing van gebieden in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn een discussie op gang gekomen over de afstemming tussen de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV) en bovengenoemde richtlijnen. Het betreft met name de hantering van een stelsel van zoneringen om de betrokken gebieden. Door de Minister van LNV en de Staatssecretaris van VROM zijn daarbij modellen in discussie gebracht waarbij met name de naaldbossen in Nederland een minder zware status zouden gaan krijgen.

Deze discussie is nog volop gaande, waarbij de provincies hebben aangegeven ongelukkig te zijn met deze formule. Het rijk heeft de provincies in de gelegenheid gesteld met een alternatief te komen. Naar verwachting zal dit in de eerste helft van 2004 zijn beslag krijgen.

Het Bosschap volgt deze ontwikkelingen op de voet, met name vanuit het belang van het planologisch en milieutechnisch goed beschermen van bos en natuur.

BOSAANNEMINGSBEDRIJVEN

- *Verbetering imago boswerk*

Erkenningsregeling Bosaannemers

De Erkenningsregeling Bosaannemers (ErBo) beoogt bij te dragen aan verbetering van het imago van boswerk, door aan bedrijven die - naast bestaande wet- en regelgeving - aan een aantal (extra) voorschriften voldoen het predikaat "erkend door het Bosschap" te verlenen en hen daarmee het recht te verlenen zich met het ErBo-logo te onderscheiden. Naleving van de ErBo wordt gecontroleerd; dat geschiedt via controle in het veld door twee controleurs die in opdracht van het Bosschap veldbezoeken afleggen en krijgt verder gestalte via administratieve controle door en vanuit het Bosschap zelf.

Veldcontrole ErBo 2003

Van de 151 bedrijven die ultimo 2003 op de lijst van erkende ondernemingen stonden zijn er in dat jaar 119 daadwerkelijk in het veld uitgebreid gecontroleerd op kwaliteit van het werk, op arbeidsomstandigheden en op zorg voor het milieu. Bij dat aantal controles is in totaal 37 keer een tekortkoming aangetroffen: het betreft vooral het ontbreken van een verband-

trommel of het onvolledig zijn ervan (15x) en het ontbreken van een brandblusser (8x).

De daling in de tendens van aantal tekortkomingen sinds 1999 zet zich duidelijk voort. Het kengetal "aantal tekortkomingen per controle" (37 / 119) komt voor 2003 derhalve uit op 0,31; dat ligt ruim onder het meerjarig gemiddelde van 1999-2002 (0,50).

Het niet voldoen aan de eisen die aan adequate organisatie van bedrijfshulpverlening worden gesteld is met de ingebruikname van de nieuwe checklist voor de veldcontrole een expliciet controle-item geworden; bij 23 van de 119 gecontroleerde bedrijven moeten vooralsnog vraagtekens bij de organisatie op dit punt worden geplaatst. BHV heeft met name een organisatorische en logistieke kant met financiële consequenties voor de bedrijven. Door de Arbo-commissie van het Bosschap wordt aan een oplossing voor dit vraagstuk gewerkt (zie elders in dit jaarverslag). In afwachting daarvan worden genoemde vraagtekens bij de BHV dan ook niet als tekortkomingen aangemerkt.

Veldcontrole ErBo	Totaal 1999	Totaal 2000	Totaal 2001	Totaal 2002	Totaal 2003
Aantal tekortkomingen	97	72	59	49	37
Aantal controles	144	144	130	130	119
"aantal tekortkomingen per controle"	0,67	0,50	0,45	0,38	0,31

Speerpunten bij de veldcontrole in 2003 vormden:

- inrichting veilige werkplek
- machineveiligheid motorkettingzaag
- gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen conform maatstaven Bos-schap

Het beoogde volume aan veldcontroles (tweederde van het totaal in het bos en tweederde van de rest op afspraak) is in 2003 (119 om 134) niet gehaald; dat heeft voornamelijk te maken met de gevolgen van de handhaving van de Flora- en faunawet, die in veel gevallen beheerders uit voorzorg doet besluiten het werk in bos en natuur op voorhand helemaal stil te leggen.

Evaluatie controle ErBo

In 2002 is de controle op de Erkenningsregeling Bosaannemers uitvoerig geëvalueerd via een groot aantal bij de bedrijven en opdrachtgevers uitgezette speciaal daartoe ontworpen formulieren, die computermatig zijn verwerkt. Door een werkgroep uit de Commissie Bosbouwambachten zijn de enquête-resultaten geëvalueerd en voorzien van conclusies en aanbevelingen (zie het jaarverslag over 2002).

De Commissie Bosbouwambachten heeft de conclusies onderschreven en heeft een groot aantal aanbevelingen overgenomen. Daaruit vloeien direct, op korte of op langere termijn een aantal acties voort die in veel gevallen nadrukkelijk met pr en communicatie te maken hebben en die dan ook langs die weg gestalte moeten krijgen.

Herziening checklist veldcontrole

In het verslagjaar hebben Bos-schap en AVIH gezamenlijk gebruik gemaakt van de

diensten van een doctoraal student bosbouw aan de Universiteit van Wageningen, de heer J. Verhoog.

Deze heeft met name voor de ErBo een aantal nuttige exercities uitgevoerd. Belangrijk onderdeel van zijn werk vormde de herziening van de checklist die door de controleurs bij de veldcontrole wordt gebruikt. Uitgangspunt bij die herziening vormde vooral de vraag in hoeverre richtlijnen of criteria kunnen worden verwoord inzake de kwaliteit van het boswerk.

Geconstateerd is, dat de kwaliteit van het boswerk op de eerste plaats moet worden beoordeeld tegen de achtergrond van de afspraken die opdrachtgever en bosaannemer omtrent het uit te voeren werk hebben gemaakt. Die afspraken staan vaak niet op papier. Dat maakt het aanleggen van alom geldende maatstaven / criteria niet eenvoudig.

Uiteindelijk is vastgesteld dat wél objectief meetbaar is in hoeverre door het boswerk schade is veroorzaakt. Daarom is een schadeformulier ontwikkeld en aan de checklist toegevoegd.

Aandacht voor Flora- en faunawet in ErBo

Bij de discussie over het mogelijk meer meetbaar maken van kwaliteit van boswerk is vastgesteld, dat aandacht voor flo-

ra en fauna voorafgaand aan en tijdens de uitvoering van boswerkzaamheden van belang is. Daarom is aansluiting gezocht bij de gedragslijn "Boswerk in broedseizoen 2003" in het kader van de Flora- en faunawet.

In de nieuwe checklist veldcontrole is een aparte paragraaf aan dit aspect gewijd.

Het bestuur van het Bos-schap heeft de gewenste aandacht voor flora en fauna expliciet in de tekst van de ErBo vastgelegd, door in een artikel te bepalen, dat werkzaamheden steeds moeten worden uitgevoerd met inachtneming van het bepaalde in de Flora- en faunawet.

Bedrijf van de ErBo-lijst geschrapt

In het kader van de veldcontrole bij erkende bedrijven is in het najaar ten aanzien van een bedrijf geconstateerd, dat deze werk liet uitvoeren door twee niet bij het Bos-schap geregistreerde onderaannemers (buitenlandse bedrijven), die bovendien niet voldeden aan enkele belangrijke voorwaarden uit de ErBo op het gebied van arbeidsomstandigheden en veiligheid. Het bedrijf was al eens voorwaardelijk geschorst.

Op advies van de Commissie Bosbouwambachten heeft het bestuur in december van het verslagjaar de desbetreffende onderneming van de lijst geschrapt.

Geschillen / klachten ErBo

Aan de Erkenningregeling Bosaannemers is zowel een klachtenregeling als een geschillenregeling gekoppeld.

Op grond van de klachtenregeling neemt de Klachtencommissie een klacht betreffende het door de erkende bosaannemer niet nakomen van voorwaarden/verplichtingen uit de Erkenningregeling in behandeling.

Op grond van de geschillenregeling neemt de Geschillencommissie een geschil inzake de kwaliteit/uitvoering van werkzaamheden in relatie tot de daartoe gesloten overeenkomst tussen opdrachtgever en bosaannemer in behandeling.

In 2003 is de Klachtencommissie niet in actie gekomen. De Geschillencommissie heeft één zaak behandeld en van een bindend advies voorzien.

Richtlijnen meten en indelen inlands rondhout

Er zijn nieuwe richtlijnen voor het meten van inlands rondhout verschenen. Het bestuur van het Bosschap had daarmee een speciale werkgroep belast. De nieuwe richtlijnen zijn opgesteld omdat de "oude" richtlijnen (1985) om uiteenlopende redenen vaak niet of slecht werden toegepast. Ook bleken die richtlijnen soms voor meer dan één uitleg vatbaar te zijn.

De nieuwe richtlijnen zijn - voordat ze zijn vastgesteld - uitgebreid in de praktijk getest en vervolgens bijgesteld. Deze richtlijnen vormen nu dé standaard voor het meten van inlands rondhout ten behoeve van de verkoop. Het boekje met de richtlijnen is in het voorjaar op grote schaal in de sector verspreid. Daarbij is aangekondigd dat zal worden gezien of het gebruik van de nieuwe richtlijnen kan worden bevoor-

derd door een daartoe - bij voldoende belangstelling - te organiseren cursus.

BOSAREAAL

- *Bevordering aanleg, ontwikkeling en bescherming bosareaal*

Ziekten en plagen

Rhododendronschimmel -

Phytophthora ramorum - blijft actief

Het jaar 2003 staat in het teken van de schimmel *Phytophthora ramorum* die in Nederland vooral rhododendrons aantast. De Plantenziektkundige Dienst heeft een landelijk onderzoek naar de verspreiding van de schimmel afgerond. Landelijk bleek het percentage aangetaste rhododendrons in het buitengebied erg laag (2% van de onderzoekslocaties), maar er is een aantal grote opstanden die zwaar besmet zijn. Ook is dit jaar voor het eerst besmetting van een Amerikaanse eik waargenomen. Waar besmetting is geconstateerd hebben de terreinbeherende organisaties, op basis van het standpunt van de Commissie Bosbescherming, het aangetaste materiaal opgeruimd. In het najaar is overleg gevoerd met het ministerie van LNV en de kwekerijsector over het vervolgbeleid voor de bestrijding van de schimmel. Het Bosschap heeft aangegeven dat nog veel vragen bestaan over noodzakelijkheid, effectiviteit en haalbaarheid van de bestrijding van de schimmel en benadrukt dat het opruimen volgens het geldende protocol hoge beheerskosten met zich meebrengt. In 2004 zal de Europese Commissie, op basis van de surveys van de lidstaten, het vervolgbeleid voor bestrijding vaststellen. Op basis hiervan kunnen de landen concrete beheeradviezen opstellen.

Schadelijke insecten

In de Commissie Bosbescherming is gerapporteerd over de jaarlijkse verspreiding van schadelijke insecten; opvallend is dat de vraat door insecten (ook de eikenprachtkever) in het algemeen terugloopt sinds eind jaren '90, maar dat paardenkastanjemineermot en processierups met een opmars naar het noorden begonnen zijn. Voor deze laatste insecten gelden geen beheeradviezen van de commissie.

Kwaliteit bosplantsoen

Op 1 januari 2003 is de Europese richtlijn bosbouwkundig teeltmateriaal van kracht geworden, in Nederland uitgewerkt in de Zaaizaad- en Plantgoedwet. De richtlijn regelt de kwaliteit van zaad en plantsoen, vanuit de overweging dat gebruik van genetisch geschikt materiaal (in relatie tot de plaatselijke omstandigheden) en materiaal van hoge kwaliteit essentieel is voor duurzaam bosbeheer, via de instandhouding en vergroting van biologische diversiteit van bossen met inbegrip van de genetische diversiteit van bomen. De richtlijn voorziet daartoe in een dwingend stel regels voor het in de handel brengen van zaad en plantsoen (bosbouwkundig teeltmateriaal). Deze regels moeten garanderen dat er voldoende controle is op de kwaliteit en herkomst van het materiaal, door middel van kwaliteitscategorieën, etikettering en controle op de handel. Als teeltmateriaal niet bestemd is voor bosbouwkundige doeleinden, moet dat expliciet bij de partij worden vermeld. De commissie Zaad- en plantsoenvoorziening heeft zich dit jaar toegelegd op de uitwerking van de kwaliteitseisen in voorbeeldbestekken, in overleg met Rijkswaterstaat en het ministerie van LNV.

	Groep Productie	Administratie	Ondersteuning	Techniek	PR	Staf
1	Bosarbeider (ongeoefend)					
2	Bosarbeider (geoefend) Terreinmedewerker I		Typiste/ telefoniste			
3	Vakarbeider bosbouw Terreinmedewerker II Hovenier I		Secretariaats- medewerker			
4	Specialist bosbouw Hovenier II Jachttopziener Bosbouwmachinist Voorman I	Administratief medewerker	Afdelings- secretaresse	Monteur werkplaats Ambachtsman	Medewerker bezoekers- centrum	
5	Meewerkend voorman Voorman II Bosbaas	Boekhoudkundig medewerker	Directie- secretaresse	Werkplaats- beheerder		
6	Bosbaas/ Bedrijfsleider					Conservator
7	Opzichter/ Bedrijfsleider	Administrateur		Bouwkundig opzichter	Stafmedewerker voorlichting en communicatie	Stafmedewerker bosbouw Beleidsmedewerker

Draaiboek Bosrampen

De Werkgroep Draaiboek Bosrampen is gevraagd een plan van aanpak voor de implementatie van het eerder al vastgestelde Draaiboek Bosrampen op te stellen. In de begroting voor 2003 was daartoe budget gereserveerd. Het gaat in elk geval om het volgende:

- een introductiebijeenkomst voor de "deelnemers" aan de crisisorganisatie
- een oefening voor de crisisorganisatie + eventuele bijstelling van het draaiboek
- inrichting van een crisiscentrum
- opbouw / beheer adressenbestand

Het Nederlands Instituut voor Brandpreventie en Rampenbestrijding (Nibra) te Arnhem heeft aangegeven een rol te kunnen en willen vervullen bij de organisatie en uitvoering van een oefening, voorafgegaan door een introductiebijeenkomst.

In het voorjaar is door het Nibra een nader voorstel uitgebracht voor het organiseren van een training om het crisiscomité te

toetsen op zijn werking. Om uiteenlopende redenen moest dat voorstel echter als niet passend worden beschouwd. Uiteindelijk is verdere samenwerking met het Nibra vastgelopen en is de implementatie van het draaiboek op dat punt nog niet verder gekomen.

Wél is in het verslagjaar de vergaderruimte bij het Bosschap van een zodanige infrastructuur voorzien dat aldaar ten tijde van een bosramp een crisiscentrum kan zetelen.

Verder wordt gewerkt aan uniformering van adressenbestanden.

WERKNEMERS IN BOS EN NATUUR

- *Naar harmonisatie van arbeidsvoorwaarden in bos en natuur*

Raam-cao bos en natuur een feit Algemeen

De raam-cao bos en natuur is een feit. Het is een omvangrijke operatie geweest, waaraan vele jaren overleg en studie is voorafgegaan.

De raam-cao bestaat uit een algemeen deel en ondernemingsdelen. Het algemeen deel geldt voor iedereen; een ondernemingsdeel geldt voor werknemers van één of meer ondernemingen in een af te bakenen categorie. Ultimo 2003 is het Ondernemingsdeel Bosbouw een feit, is het Ondernemingsdeel Natuurmonumenten in concept gereed en wordt gewerkt aan een Ondernemingsdeel Landschappen. Ook de landschapsbeheersorganisaties oriënteren zich op nadere aansluiting bij de raam-cao, mogelijk via een eigen ondernemingsdeel.

Het Ondernemingsdeel Bosbouw is er

voor de particuliere bosbouw en voor de bosaannemingsbedrijven; dit deel vormt in grote lijnen een moderne versie van de voormalige cao voor de particuliere bosbouw. Het Ondernemingsdeel Natuurmonumenten vormt een afspiegeling van de eigen arbeidsvoorwaardenregeling van die organisatie.

De inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de "oude" cao en aanvullende nieuwe zaken zijn door cao-partijen - voor zover niet reeds tijdens de rit overeengekomen - onderhandeld en vastgelegd in het cao-akkoord dat in het najaar is gesloten.

Voor de particuliere bosbouw en voor de bosaannemingsbedrijven is de raam-cao bos en natuur in de vorm van een boekje uitgebracht; daarin zijn het Algemeen deel en het Ondernemingsdeel Bosbouw gebundeld opgenomen.

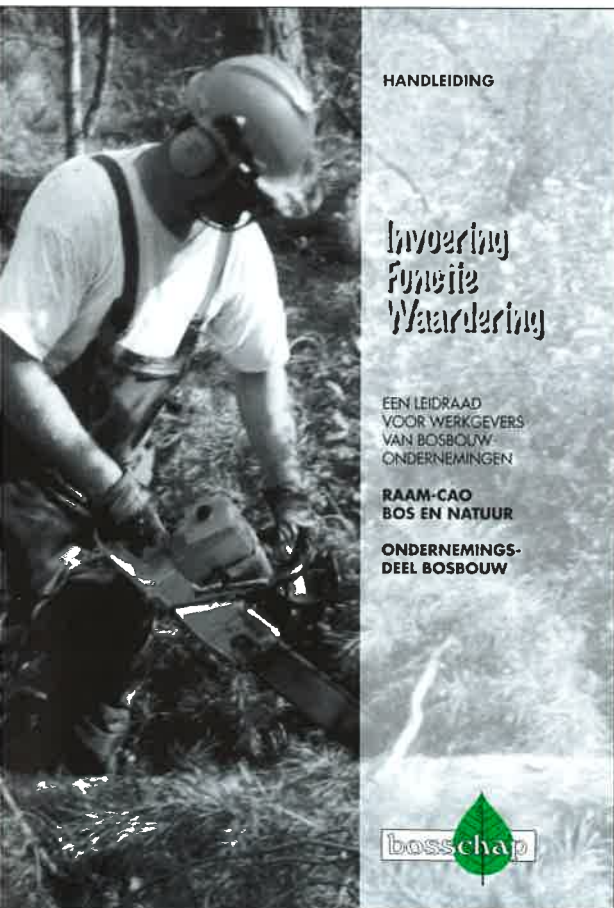
Funciewaardering bosbouw

In het verleden hebben de vakorganisaties er al op aangedrongen ook voor de functies van de bosbouw-cao een funciewaarderingsonderzoek uit te voeren; de functies aan de hand daarvan te waarderen en de bijbehorende functiebeloning vast te stellen. In het kader van de raam-cao is daaraan uitvoering gegeven. Dat is geschied aan de hand van de beschrijving van de toen bestaande cao-functies, verbreed met een 25-tal andere relevante functies. Deze functies zijn op grond van die beschrijving in een functieniveaumatrix met 7 functiegroepen vastgelegd (zie de matrix op pag. 24). Vanuit werkgevers zijn vervolgens voorstellen gedaan voor een nieuw beloningsgebouw, waarbij per functiegroep de schalen veelal zijn opgerekend van 5 naar 7 stappen.

Aan het nieuwe functiewaarderingssysteem en de invoering daarvan is veel tijd en aandacht besteed, onder meer via de realisatie en verspreiding van een handleiding voor werkgevers en een brochure voor werknemers.

Het functiewaarderingsonderzoek en de vervaardiging + verspreiding van de handleiding en de brochure zijn gefinancierd vanuit het fonds Stivos.

Kinderopvangregeling

De Kinderopvangregeling in de bosbouw is eind 1998 door sociale partners in het leven geroepen; deze voorziet inmiddels in een groeiende behoefte. Er is bovenverwachting veel belangstelling voor die regeling; eind 2003 waren ca 25 kinderen geplaatst en stonden nog een aantal aanvragen uit.

Sociale partners in de bosbouw maken zich zorgen over de snel oplopende kosten van kinderopvang. De aanvankelijk afgesproken heffing van 0,1% van de loonsom zal op korte termijn tot een financieringskortkort leiden. Daarom hebben partijen afgesproken om per 1 januari 2004 die heffing op te trekken naar 0,3%.

Representativiteit

Op gezette tijden wordt berekend hoe de representativiteit van de cao er uit ziet. In het najaar van 2003 is dat ook gebeurd. Op basis van die gegevens kan worden vastgesteld, dat de organisatiegraad van werkgevers ligt op 55% en de organisatiegraad van de bij hen werkzame werknemers op 76%.

Oriëntatie bedrijfstakfondsen en beheer fonds-cao's

Er is een heroriëntatie en herstructurering gaande betreffende de diverse bedrijfstakfondsen voor de agrarische en aanverwante sectoren. Dat heeft onder meer te maken met:

- ontwikkelingen in het kader van de Structuur Uitvoering Werk en Inkomen (SUWI)
- ontwikkelingen in het kader van de Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging in Sociale Verzekeringswetten (WALVIS)

- ontwikkelingen in de cao-trajecten van de bedrijfstakfondsen (agrarische sectoren)
- autonome ontwikkelingen: zijn de reeds vele jaren bestaande fondsen "nog bij de tijd"?

Het ziet er naar uit, dat per 1 januari 2005 alle bestaande fondsen zullen zijn opgeheven en dat er dan drie nieuwe fondsen voor in de plaats komen: een fonds "oudedagsvoorziening", een fonds "verzekering" en een fonds "arbeidsmarktbeleid".

In de bosbouw bestaan naast de reguliere cao een aantal fonds-cao's die deelneming aan de diverse bedrijfstakfondsen als bovengenoemd regelen. Die cao's worden beheerd door het secretariaat van de Commissie Sociale Zaken. Voor ontwikkelingen in en wijzigingen van de fonds-cao's voor de particuliere bosbouw wordt aangesloten op hetgeen terzake in vrijwel gelijklopende cao's voor de agrarische sectoren wordt geregeld. Het beheer van die cao's berust bij het speciaal daartoe door sociale partners in die sectoren opgerichte Bureau Ondersteuning Arbeidsvoorwaarden (BOAr).

Sociale partners in de bosbouw hebben in het licht van het bovenstaande besloten het beheer van de fonds-cao's voor de bosbouw over te hevelen naar BOAr. Dat scheelt het cao-secretariaat in nogal wat werk. Afspraken omtrent het beheer van die cao's zijn door partijen in een overeenkomst vastgelegd; daarbij is afgesproken dat de kosten van het beheer (door BOAr) zullen worden gefinancierd met een heffing van 0,03% op de loonsom. De kosten liggen dan dus bij cao-partijen en niet meer bij het cao-secretariaat i.c. het Bosschap.

- *Bevordering kennisontwikkeling / (bij)scholing / specialisatie / employability*

Geld uit Europees Sociaal Fonds voor scholingsplan?

De Commissie Onderwijs & Scholing is van mening, dat werkgevers en werknemers in de bosbouw te weinig initiatief nemen op het punt van opleiding en (bij)scholing. Daarom is de commissie op zoek naar wegen om daaraan iets te doen. Begin 2003 is door een aantal personen uit de Commissie Onderwijs & Scholing bezien of aanwending van middelen uit het Europees Sociaal Fonds (ESF3) in het kader van "scholing voor werkenden" een haalbaar instrument zou kunnen zijn.

Conclusie was, dat het al met al voor de hand ligt naar een aanpak langs andere weg uit te kijken. Besloten is toen om op basis van een quick scan onder een aantal bedrijven de scholings- en opleidingsbehoefte in beeld te brengen, als basis voor een scholingsplan dat dan met Stosas-middelen zou kunnen worden gefinancierd.

Problematiek scholing in het terreinbeheer

In het kader van oriëntatie op een scholingsplan met behulp van Stosas-middelen is bovengemelde quick scan gehouden onder een klein aantal bedrijven, met als doel om een indruk te krijgen van de scholings- en opleidingsbehoefte in de bosbouwsector, in combinatie met de door het scholingsfonds Stosas geboden mogelijkheden. Enkele bevindingen volgen hierna.

- De bekendheid met Stosas en de subsidiemogelijkheden ervan is voldoende aanwezig;
- de onderwijsbrochure "Op koers naar kwaliteit" van het Bosschap is nagenoeg onbekend; deze komt dus niet bij de juiste personen terecht.
- Geen van de bezochte bedrijven heeft een structureel opleidingsplan of een ander planmatig opleidingstraject per werknemer.
- De meeste bedrijven hebben geen diepere gedachte achter het ontwikkelen van kennis en kunde in een door het bedrijf gewenste richting.
- Alle bezochte bedrijven constateren dat de bosbouw een afnemende activiteit is binnen het bedrijf en dat een verschuiving optreedt richting "groot groen" en "terrein- en landschapsbeheer"; er is geen enkele groeiverwachting in de sectorniche van bosexploitatie en rondhouthandel.
- De houding tegenover wettelijk verplichte cursussen / certificaten kan als verontrustend worden beschouwd.

De commissie acht de uitkomsten van de quick scan verontrustend en is van mening, dat de (aanpak van de) problematiek goeddeels buiten haar bereik ligt, want vormt veeleer een sectorbreed probleem.

De commissie heeft daarom het bestuur van het Bosschap van de quick scan en de zorgen dienaangaande in kennis gesteld; het bestuur heeft daarop de Commissie

Beheers- en Bedrijfsvraagstukken gevraagd zich op deze problematiek te oriënteren. Ultimo 2003 was men daarmee nog niet veel verder gekomen.

Cursuslijst scholingsfonds Stosas; positie commissie in Sector Advies Comité

In het recente verleden adviseerde de Commissie Onderwijs & Scholing over de cursuslijst voor de bosbouw van Stosas: de lijst met cursussen, waarvoor Stosas-subsidie kan worden verkregen. Dat advies werd vervolgens door het Sector Advies Comité (SAC) van Stosas meegenomen bij de jaarlijkse vaststelling van de cursuslijst. Echter, in het SAC wordt de bosbouw vertegenwoordigd door een andere sector. Daarom wil de commissie een bepalende positie bij het vaststellen van de cursuslijst.

Overleg met Stosas heeft ertoe geleid, dat twee werkgeversvertegenwoordigers uit de commissie thans in het SAC zitting hebben en dat de bemoeienis met de cursuslijst derhalve geheel en al binnen het bereik van de commissie ligt.

Overleg met de AOC-Raad

De Commissie Onderwijs & Scholing heeft de indruk, dat sprake is van terugloop van het aantal leerlingen dat een opleiding bos en natuurbeheer volgt, dat het aanbod van onderwijs versnipperd en dat (daarmee) de continuïteit en kwaliteit van dat onderwijs op het spel staan.

De commissie heeft haar zorgen dienaangaande uitgesproken aan het adres van de AOC-Raad, het overkoepelend orgaan van de Agrarische Onderwijs Centra. Dat heeft geleid tot een verhelderend gesprek van

vertegenwoordigers van de commissie met de voorzitter en secretaris van de AOC-Raad.

Aandacht voor EVC in de bosbouw

De Commissie Onderwijs & Scholing heeft ook aandacht voor EVC in de bosbouw. EVC staat voor Eerder Verworven Competenties; het gaat er daarbij om, werknemers met relevante ervaring maar zonder diploma's of certificaten te testen "waar zij staan" ten opzichte van eindtermen van reguliere opleidingen. Wellicht hebben die werknemers al "een half examen op zak" en kunnen zij met relatief weinig inspanning een diploma of certificaat bemachtigen.

Duidelijk is, dat EVC zowel voor de ondernemer als voor de werknemer een goed instrument is om op een hoger plan te komen.

De commissie realiseert zich overigens dat implementatie van EVC geen sinecure is: er moet nogal wat voor worden opgetuigd. De commissie wenst zich in de (nabije) toekomst nadrukkelijk meer op EVC te richten, maar is van oordeel, dat binnen de sector eerst moet worden gewerkt aan een proces van bewustwording en ontwikkeling van visie / perspectief bij de ondernemer.

• Aandacht voor arbo, veiligheid, gezondheid en welzijn

Organisatie bedrijfshulpverlening

Belangrijk punt van aandacht vormt bedrijfshulpverlening (kortweg: BHV) bij risicovolle werkzaamheden onder geïsoleerde omstandigheden, met name voor wat betreft het kunnen verrichten van levensreddende handelingen. De organisatie daarvan schiet tekort. Door de Arbeidsin-

spectie wordt dat - terecht - als een belangrijk knelpunt gezien.

In het overleg dat diverse organisaties - waaronder het Bosschap - met de Arbeidsinspectie daarover hebben gehad, is afgesproken, dat het Bosschap op dit punt verder initiatief zal nemen ter oplossing van de problematiek.

Het blijkt niet eenvoudig een oplossing te vinden voor een probleem, dat zich afspeelt op het snijvlak van wat wettelijk moet of (nog juist) mag en wat in de praktijk acceptabel / haalbaar is.

Primair is een inventarisatie gepleegd naar werkzaamheden, daarbij optredende risico's en alsdan benodigde BHV-maatregelen. Eén en ander is uitgekristalliseerd in drie niveaus van opleiding / organisatie rondom BHV:

- hulpverlening bij geïsoleerde arbeid (HGA)
- bedrijfshulpverlening (BHV)
- verrichting van levensreddende handelingen (LH)

Opvatting is, dat HGA en LH zouden moeten worden gecombineerd voor een adequate organisatie / opleiding bij risicovolle werkzaamheden onder geïsoleerde omstandigheden. Dit idee is vervolgens nader uitgewerkt en verder aangevuld.

Het concept-resultaat is eind december 2003 ter gezamenlijke bespreking naar de Arbeidsinspectie gezonden.

Nieuwe reeks arbo-informatiebladen

Eind 2003 zijn de laatste arbo-informatiebladen van een reeks van 24 aan de abonneeshouders verzonden. In de loop van het jaar heeft de Arbocommissie zich beraden over eventuele voortzetting met een nieuwe reeks (nieuw abonnement). Evaluatie van de bladen wees uit, dat de

arbo-infobladen in hun huidige vorm van goede kwaliteit zijn: de bladen zijn helder van opzet, de wezenlijke zaken staan erin en de onderwerpen zijn actueel.

De commissie heeft in het najaar dan ook besloten - ondanks het wat tegenvallende aantal abonnementen op de "oude" reeks (88 stuks) - toch een nieuwe reeks te laten ontwikkelen: er moet een stimulerende werking richting bedrijfsleven van blijven uitgaan.

Er zijn 12 onderwerpen geselecteerd. Met de nieuwe reeks arbo-infobladen zal in 2004 worden gestart.

Video fysieke belasting boswerk

Het Bosschap heeft de afgelopen jaren diverse producten ontwikkeld ter verbetering van de arbeidsomstandigheden en de veiligheid bij de uitvoering van werkzaamheden in bos en natuur. Die producten zijn bedoeld om werkgevers en werknemers handvatten aan te reiken om te komen tot verantwoord en veilig werken; zowel voor henzelf als ten opzichte van derden (omstanders; passanten).

Uit ervaring blijkt, dat (aankomende) werknemers soms onvoldoende toegang tot deze informatie hebben; bovendien blijkt, dat de huidige werknemers niet steeds goed worden bereikt met de boodschap te zorgen voor goede arbeidsomstandigheden.

In de praktijk blijkt, dat ondersteunend videomateriaal bij de praktijkopleidingen goed blijft "hangen". Veel werknemers in de bosbouw herinneren zich bijvoorbeeld jaren later nog de video over de domme en de slimme bosbouwer.

Dat heeft de Commissie Arbeidsomstandigheden op initiatief van de Stichting Erkend Groen / Bureau Nieuwland te Wage-

ningen er toe gebracht een video terzake te laten vervaardigen, welke tevens als cd-rom zal worden uitgebracht. Centraal in de presentatie komt te staan de fysieke belasting bij boswerk.

De vervaardiging van de video en het uitbrengen van de cd-rom worden voor de helft gefinancierd uit het arboconvenant voor de agrarische sectoren en voor de andere helft uit voorlichtingsfonds Stivos.

Aandacht voor lyme-ziekte

In veel nieuwsbrieven en bij andere gelegenheden is en wordt vanuit het Bosschap aandacht besteed aan teken en de ziekte van Lyme. Ofschoon de kans op het oplopen van de ziekte van Lyme uiteindelijk niet zo groot is, kan het in voorkomende gevallen niet tijdig onderkennen ervan heel vervelende gevolgen hebben.

Omdat de indruk bestaat dat het verschijnsel van tekenbeten en de eventuele gevolgen ervan zich vanuit het oosten en midden van het land begint uit te breiden en met name zich nu ook in het zuiden manifesteert, besteedt het Bosschap extra aandacht aan deze problematiek via onder meer uitgebreide informatie op de website van het Bosschap; zulks in navolging van de ANWB. Met genoemde organisatie is over deze problematiek overleg geweest om te bezien of een gezamenlijke actie in dezen opportuun zou zijn of meerwaarde zou kunnen hebben, hetgeen uiteindelijk niet het geval bleek.

SAMENLEVING

Communicatie

In het kader van de verbreding van het Bosschap is uitvoerig stilgestaan bij informatievoorziening en communicatie van en

door het Bosschap. Geconstateerd is, dat communicatie er tot nu toe "even bij werd gedaan". Het bestuur acht het van belang om gestructureerder en professioneler te opereren op het gebied van communicatie. Daarbij is de opvatting dat de communicatie "sober doch doelmatig" dient te zijn. Op basis van een inventariserende notitie heeft het bestuur gekozen voor enkele speerpunten in de communicatie voor 2004 e.v., met name richting aangesloten bedrijfsleven.

Nieuwsbrieven

In het verslagjaar zijn vier nieuwsbrieven verzonden:

- een extra nieuwsbrief over bosbeheer en Flora- en faunawet (maart)
- een reguliere ErBo-Nieuwsbrief (mei)
- een extra nieuwsbrief over een aantal bestuurszaken en de raam-cao bos en natuur (oktober)
- een reguliere Bosschaps Nieuwsbrief over een groot aantal onderwerpen (november)

De Nieuwsbrief van het Bosschap heeft een weinig professioneel uiterlijk. Dat komt, omdat de realisatie ervan geheel in eigen beheer geschiedt (tekst, vormgeving en vermenigvuldiging). In het kader van het op te stellen plan van aanpak communicatie is besloten de Nieuwsbrief een forse upgrading te geven. De eerste stappen daartoe zijn inmiddels gezet via overleg met communicatiedeskundige, vormgever en drukker. Naar verwachting zal het resultaat daarvan in het voorjaar van 2004 zichtbaar zijn.

De ErBo-Nieuwsbrief oogt beter; upgrading ervan is op dit moment minder opportuun.

Brochure Bosschap

Er zal een brochure worden ontwikkeld, met algemene informatie over het Bosschap en zijn plaats in de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. De brochure beoogt zowel het aangesloten bedrijfsleven en toetredende bedrijven als ook derden belanghebbenden of belangstellenden te informeren.

De eindredactie van de tekst zal door een communicatiedeskundige worden beoordeeld. De brochure zal in een uitnodigende vorm worden uitgebracht.

Jaarverslag Bosschap

Elders in dit jaarverslag is geschreven over de betekenis van de jaarverslaglegging en met name het afleggen van verantwoording daarin door de pbo-bedrijfslichamen. Dat heeft de afgelopen jaren geleid tot een gewijzigde opzet van het jaarverslag van het Bosschap. Gezien het feit dat het jaarverslag van het Bosschap thans als trendsettend wordt aangemerkt, dient de ingezette ontwikkeling te worden bestendigd.

Het jaarverslag zal met ingang van het verslag over 2003 in een aantrekkelijker jasje worden gestoken, en in leesbaarder stijl worden gepresenteerd.

Beleidsplan Bosschap 2004-2007

Het Beleidsplan Bosschap 2004-2007, dat in 2003 is ontwikkeld, heeft een belangrijke functie als communicatiemiddel. In het plan wordt immers duidelijk aangegeven, wat de kern is waarop het denken en handelen van het schap zich richt en in welke thema's dat tot uiting komt. Dat vormt voor de achterban en voor de directe omgeving van het schap belangrijke informatie. Daarop kan het schap worden aangesproken.

Website Bosschap

Het bestuur acht de website een belangrijk informatie- en communicatiemiddel. Periodieke actualisering en het consequent opnemen van relevante informatie zijn van belang voor de aantrekkingskracht ervan. Geconstateerd kan worden dat de website veel wordt bezocht.

Binnen het secretariaat zijn werkafspraken gemaakt voor het up to date houden van de website.

Jubileum Bosschap

Het bestuur van het Bosschap heeft aangegeven het vijftigjarig bestaan van het Bosschap in 2004 nadrukkelijk te willen benutten als instrument om de communicatie van het schap, vooral ten aanzien van de achterban (de aangesloten bosbouwondernemingen en hun werknemers) meer en structureler vorm te geven. Daartoe zijn inmiddels eerste gesprekken met een communicatie- en organisatiebureau gevoerd.

OVERHEID

- *Bevordering adequaat overheidsbeleid*

Communicatie met Tweede Kamer

In 2003 hebben verkiezingen voor de Tweede Kamer plaatsgevonden.

Dat heeft geleid tot een nieuwe samenstelling van onder andere de Vaste Commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit uit de Tweede Kamer.

In 2003 is aandacht besteed aan het kennismaken met leden van deze Commissie; dat zal in 2004 nog verder worden uitgebouwd.

Op inhoudelijk vlak is met name overleg geweest over wateraangelegenheden, het Programma Beheer, de problematiek bij de Flora- en Faunawetgeving, de problematiek inzake maaisel- en plagsel, fiscale aangelegenheden en de wetgeving op het gebied van Landinrichting.

Regelgeving: (autonome) verordeningen en besluiten

FYTOSANITAIRE VERORDENINGEN 2003

Van de autonome verordeningen van het Bosschap betreft het in drie gevallen een fytosanitaire verordening:

- de Verordening Bosschap Bestrijding insectenplagen in Picea en Larix
- de Verordening Bosschap Bestrijding Nonvlinder
- de Verordening Bosschap Bestrijding Dennenscheerder.

Op grond van deze verordeningen bepaalt het bestuur van het Bosschap jaarlijks het beleid inzake bestrijding van de desbetreffende insecten. Genoemd beleid komt er op neer dat bepaalde gemeenten worden aangewezen, binnen welke grenzen aan het laten liggen in het bos van kwijnend of dood hout gedurende een bepaalde periode beperkingen worden gesteld.

Genoemde beperkingen kunnen op zich belemmeringen opwerpen voor het reguliere bosbeheer. Daarom wenst het bestuur van het Bosschap terughoudend om te gaan met het uitvaardigen van beleid met beperkende regelgeving. In dat kader is van belang te constateren, dat het bestuur - in navolging van de gang van zaken de afgelopen jaren - op grond van in de praktijk opgedane ervaringen heeft kunnen besluiten ten aanzien van genoemde drie verordeningen óók in 2003 geen beperkende regelgeving uit te vaardigen.

Het bestuur vindt echter, dat genoemde verordeningen in tijd van nood dringend noodzakelijke instrumenten (kunnen) zijn, die alsdan op adequate wijze moeten bijdragen aan de bescherming van bossen en houtopstanden.

5.

Financiële verantwoording

Alle bedragen in euro's

Rekening baten en lasten 2003	totaal	bestuur	product	arbeid
Baten				
1. Heffingen	779.366	660.089	48.335	70.942
2. Rente	16.222	16.222		
3. Overige baten	63.726	66	63.554	106
Totaal van de baten	859.314	676.377	111.889	71.048
Lasten				
1. Voorzitter/personeelskosten	545.373	483.363	30.260	31.750
2. Reis-, verblijf- en repres.kosten	17.167	15.767	700	700
3. Huisvestingskosten	42.978	37.638	3.240	2.100
4. Bureaukosten	84.253	75.553	5.300	3.400
5. Vergaderkosten	53.423	24.848	6.981	21.594
6. Subsidies	20.657	20.657		
7. Diensten door derden	85.757	14.434	60.152	11.171
8. Overige lasten	9.050	322	8.395	333
Totaal van de lasten	858.658	672.582	115.028	71.048
Balans per 31 december 2003				
ACTIVA		PASSIVA		
Diverse vorderingen/vooruitbetaalde posten	124.402	Algemene reserve		504.380
Geldmiddelen	540.794	Bosbouwamb.ondernemingen		32.988
		Totaal		537.368
		Toeslag pensioenen		p.m.
		Reserve onderhoud gebouw		5.936
		Totaal		5.936
		Diverse schulden en nog te betalen posten		121.892
	665.196			665.196

ACCOUNTANTSVERKLARING*Opdracht*

Wij hebben de jaarrekening 2003 van het Bosschap te Zeist, omvattende de balans, het besluit rekening van baten en lasten en de toelichting, zoals opgenomen in het verslag van het secretariaat d.d. 5 maart 2004, gecontroleerd.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van het Bosschap. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van het Bosschap daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2003 en van het resultaat over 2003 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Ter voldoening aan artikel 41.1 van de verordening financiën bedrijfslichamen van de Sociaal Economische Raad merken wij het volgende op:

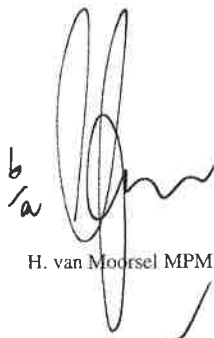
- 1 Wij kunnen ons verenigen met de door het secretariaat van het Bosschap opgestelde rekening en de daarbij behorende stukken, met inbegrip van de in het besluit rekening baten en lasten 2002 gegeven toelichtingen en specificaties.
- 2 Onze controle heeft tevens de wetmatigheid en de rubricering van de baten en lasten omvat. Met betrekking tot de wetmatigheid noemen wij de heffingsverordeningen, salarisverordening en de pensioenverordening.
- 3 Wij hebben vastgesteld dat de mutaties in de opgaven inzake de heffingsgrondslagen hebben geleid tot een juiste aanslag.

Den Haag, 24 februari 2004

Ernst & Young Accountants
namens deze

P.J. Heijink RA

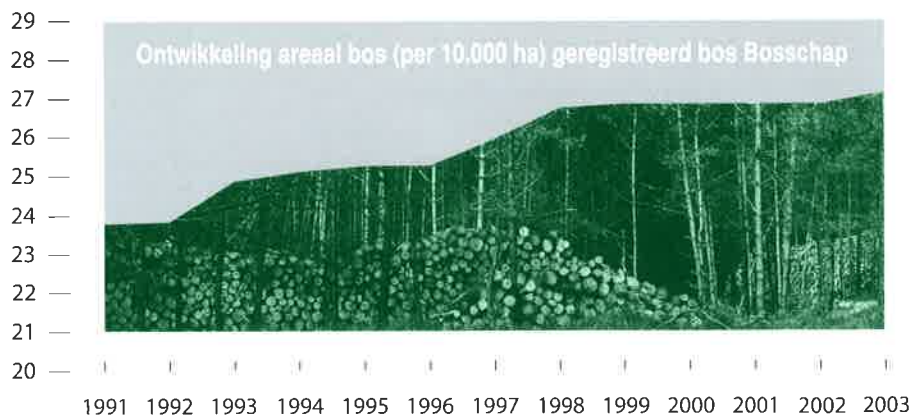
H. van Moorsel MPM RA

6.

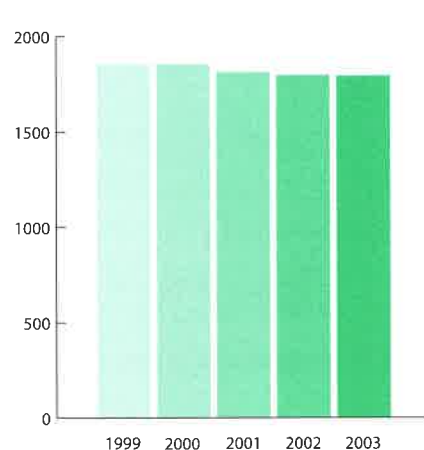
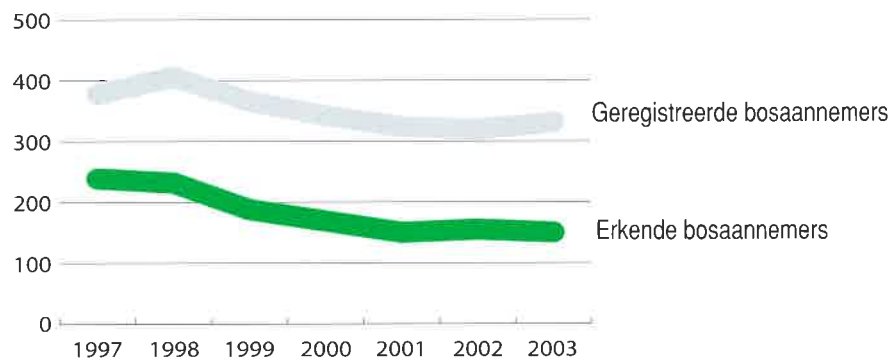
Trends en Ontwikkelingen

Intern cijfermatig

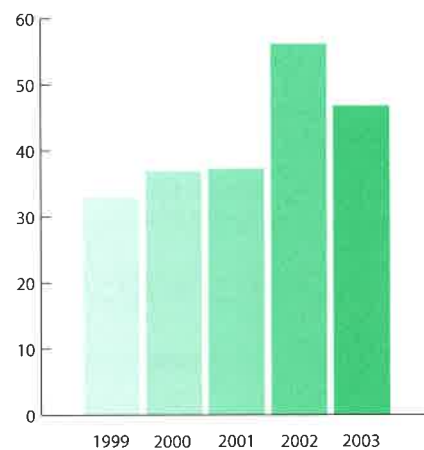
- Het areaal bij het Bosschap geregistreerd bos - bestaande uit 1798 geregistreerde boseigendommen - kwam ultimo 2003 uit op 272.528 ha. In 2002 was dat 269.550 ha (verdeeld over 1801 geregistreerde eigendommen). De ontwikkeling van het areaal geregistreerd bos kan als nevenstaand worden weergegeven.

- Het aantal bij het Bosschap geregistreerde bosaannemers kwam ultimo 2003 uit op 331; dat betekent dat het aantal met 12 is toegenomen ten opzichte van het jaar daarvoor.
- Het aantal deelnemers aan de Erkenningregeling Bosaannemers kwam ultimo 2003 uit op 151 en is met 3 afgenomen ten opzichte van het vorige jaar.

Aantal boseigendommen

Omzet bosaannemingsbedrijven, € mln

Samenstelling Bestuur en Commissies

BESTUUR

VOORZITTER:

A. Jorritsma-Lebbink

VICE-VOORZITTERS:

drs. O.O. Gorter en W.J.M. Baltussen

Benoemd door de Nederlandse Vereniging
van Boseigenaren

LID:

ir. J.J. de Graeff

drs. O.O. Gorter

drs. E.A.J. Wanders

A.P.M. Veltman

PLAATSVERVANGEND LID:

drs. F.R.M. Naber

mr. C.A.F. d'Ansembourg

ir. H.J. Hekhuis

ir. J. Lub

Benoemd door de Algemene Vereniging
van Inlands Hout

LID:

ing. C. Boon

PLAATSVERVANGEND LID:

G. Hop

Benoemd door de FNV Bondgenoten

LID:

W.J.M. Baltussen

S. Binda

J.A. Effink

PLAATSVERVANGEND LID:

Vacatures

Benoemd door de CNV BedrijvenBond

LID:

G.H. Koudys

R.J. Zwijnenburg

PLAATSVERVANGEND LID:

J. Bosma

E.R.B. Vaessen

SECRETARIS:

ir. G.J.P. Jansen

ADJUNCT-SECRETARISSEN:

ir. A.H. Bouma

mw ir. G.J. Nijland

COMMISSIE SOCIALE ZAKEN

VOORZITTER:

ing. F.J. Dillingh

LID:

W.J.M. Baltussen

jhr.ir. A.J.H. de Beaufort

S. Binda

drs. R.J. Heuser

G.H. Koudys

M.H. Pieters

ir. D. Smid

R.J. Zwijnenburg

PLAATSVERVANGEND LID:

jhr.mr. H.W.L. de Beaufort

ing. J. Baan

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

COMMISSIE

BOSBOUWAMBACHTEN

VOORZITTER:

ing. C. Boon

LID

S. Binda

T. Graafland

C.J.M. Janssen

A. Kerssies

H. Kettelerij

J.G. Koldenhof

H.R. Niezen

R.E. Ras

ing. P.B. Stouten

R.J. Zwijnenburg

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

**GESCHILLENCOMMISSIE
ERKENNINGSREGELING
BOSAANNEMERS**

VOORZITTER:

mr. L.E. Kalff

PLAATSVERVANGEND VOORZITTER:

mr. E.M. Groen

LID:

ir. J. Lub

(namens opdrachtgevers)

ing. P. Swager

(namens bosaannemers)

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

**KLACHTENCOMMISSIE
ERKENNINGSREGELING
BOSAANNEMERS**

VOORZITTER:

mr. L.E. Kalff

PLAATSVERVANGEND VOORZITTER:

mr. E.M. Groen

LID:

ir. J. Lub

(namens opdrachtgevers)

ing. P. Swager

(namens bosaannemers)

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

**COMMISSIE BEHEERS- EN
BEDRIJFSVRAAGSTUKKEN**

VOORZITTER:

drs. O.O. Gorter

LID:

ing. C. Boon

ir. H. Hekhuis

ir. M.F.F.W. Jans

dr. H.N. Siebel

ir. D. Smid

SECRETARIS:

ir. G.J.P. Jansen / ir. A.H. Bouma

**COMMISSIE
ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN**

VOORZITTER:

R.J. Zwijnenburg

LID:

drs. W.H. Brunsveld

ing. S. van Dijk Msc

mw. M.C.G. de Groot

ing. C.M. Niemeijer

J. Polman

A. Roelvink

ing. W.H. Vons

G. Zweverink

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

BELASTINGCOMMISSIE

VOORZITTER:

mr. O.W.A. Baron van Verschuer

LID:

ir. A.J.J. Bakker

W.J.M. Baltussen

mr. H.R. Behrens

jhr.mr. L.H.N.F.M. Bosch Ridder van Rosenthal

ir. H.C.M. Brusse

prof.mr. Ch.P.A. Geppaart

mr.ing. J.A. Jansens van Gellicum

ir. H.C. Tideman

drs. J.J. Urselmann

F.H. de Vries

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

**COMMISSIE VOOR DE ZAAD- EN
PLANTSOENVOORZIENING**

VOORZITTER:

S.M.G. de Vries

LID:

ing. G.T.M. Grimberg

ing. T. Keizers

P. de Labie

L.N.M. van Os

R. Pleijter

ir. J.E.M. van Ruiten

PLAATSVERVANGEND LID:

ing. K.G. Kranenborg

J.A.A.M. Domen

H. Ketelaar

J. Vink

J. Zondervan

SECRETARIS:

ir. G.J. Nijland

**COMMISSIE BOSBESCHERMING-
ZIEKTEN EN PLAGEN**

VOORZITTER:

dr. H.N. Siebel

LID:

dr. F.R. van Dijken

ing. A.F.M. van Hees

ir. M.F.F.W. Jans

A.J. Kemperman

L. Moraal

SECRETARIS:

ir. G.J. Nijland

BEZWAARSCHRIFTENCOMMISSIE

VOORZITTER:

jhr.mr. L.H.J.M. van Asch van Wijck

LID:

W.J.M. Baltussen

J. van der Krol

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

**COMMISSIE ONDERWIJS EN
SCHOLING**

VOORZITTER:

G.H. Koudys

LID:

S. Binda

G. Borgman

S. van Buuren

A. Kerssies
ir. H.F.M. Weersink

ADVISEREND LID:

dr. K.J.M. Bonsen
ing. H.W.F. Bruggink
drs. J.P.A. van Rooijen
ir. R. de Vrijer / G.W. Willink

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

**COMMISSIE
WATERSCHAPSAANGELEGENHEDEN**

VOORZITTER:

ir. H.H. Massop

LID:

ir. E.J. Al
drs.ing. R. Posthoorn
ir. N. Straathof
ing. J. Streefkerk

ADVISEREND LID:

ir. J. van Bodegraven
ir. B. Hermans
ir. W.P.C. Zeeman

SECRETARIS:

ir. G.J. Nijland

TERREINBEHEERDERSOVERLEG

VOORZITTER:

roulerend voorzitterschap

LID:

drs. O.O. Gorter
ir. H. Hekhuis
ir. H.J. Massop
drs. F.R.M. Naber
A.P.M. Veltman
ir. A.J.H. Willems
ir. P.A.M. van Winden

PLAATSVERVANGEND LID:

mr. C.A.F. d'Ansembourg

SECRETARIS:

ir. G.J.P. Jansen

**WERKGROEP DRAAIBOEK
BOSRAMPEN**

VOORZITTER:

ing. C. Boon

LID:

S. Binda
E.G. Borgman
ir. J.W.H.A. Burgmans
M.L.M. Oostveen-Wijckmans
ir. H.F.M. Weersink

SECRETARIS:

ir. A.H. Bouma

Bijlage

Verdeeld naar grootteklasse ultimo 2003

Overzicht van bosbedrijven per eigenaarscategorie

soort eigenaar	klasse 5-25		klasse 26-50		klasse 51-100		klasse 101-250		klasse 251-500		klasse 501-1000		klasse > 1000	
	aantal eig	ha	aantal eig	ha	aantal eig	ha	aantal eig	ha	aantal eig	ha	aantal eig	ha	aantal eig	ha
Particulieren	897	10403	167	6069	119	8260	62	9014	26	8752	11	7280	2	2997
Gemeenten	94	1354	39	1469	47	3182	54	8528	27	9467	15	9382	6	8868
Provincies	2	32	1	47	2	159	3	454	1	251	1	625	-	-
Staatsbosbeheer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	85515
Rijk (overig)	5	62	-	-	1	80	1	222	-	-	-	-	4	21867
Waterschappen	3	58	2	96	2	167	2	326	1	304	-	-	-	-
Prov. landschappen/ Natuurmonumenten	2	22	-	-	2	185	1	182	1	348	-	-	8	47762
Stichtingen en Verenigingen	83	1091	28	1049	14	919	11	1792	1	252	4	2841	3	5119
Recreatieschappen	7	88	5	165	8	570	4	700	1	252	-	-	-	-
Waterleidingmij	3	55	1	49	1	94	-	-	3	980	-	-	2	2723
Totaal	1096	13165	243	8944	196	13616	138	21218	61	20606	31	20606	33	174851

Het Bosschap is het bedrijfschap voor de bosbouw, het bosbeheer en de houtteelt. In het Bosschap werken samen de boseigenaren verenigd in de NVBE (natuurbescherming, particulieren, gemeenten en Staatsbosbeheer), de aannemers van boswerk (AVIH) en de werknemers in de bosbouw (CNV BedrijvenBond en FNV Bondgenoten).

Het Bosschap

Laan van Beek en Royen 1a
Postbus 769
3700 AT Zeist

Telefoon [030] 69 30 130
Fax [030] 69 33 621

E-mail: algemeen@bosschap.nl
Internet: www.bosschap.nl

